

Ameriški vojaki se z domačini v avstralskih divjinah prav dobro razumejo.

Tipanja za mir iz Berlina, Tokia in Rima

JAPONSKA IN NEMCIJA ZA PRENEHANJE Z VOJNO, POD POGOJEM, DE SE JIMA PUSTI PRIROPANE DEŽELE. — HITLER SE KLICE ANGLEŽE V ENOTNOST PROTI 'RDEČKARJEM'

Ni je dežele, ki si ne bi želela miru. Vsaka kajpada pod svojimi pogoji, da bi bil pred vsem nji v korist.

Kristjani na Japonskem "za mir"

Tako je japonska vladna propaganda pred nekaj tedni razglasila v svet vest, da so se kristjani japonskega rodu odločili moliti za mir, ki naj se ga sklene čimprej in pa pravičen naj bo.

Diplomatje drugih dežel, ki v takih vestih ugibajo, kaj pomenijo med vrsticami, so iz tega molilnega oklica japonskih kristjanov skleпали, da je tudi vlada v Tokiu "za mir". In čemu tudi ne! Okupirala je Javo, Indokino, Siam, Filipine, Malaje, Burmo itd. V teh teritorijih je vse: kovine, olje, sadeži, gumij, kava, žito — in vse že developirano s pomočjo evropskega in ameriškega kapitala. Japonci so ta bogastva vzeli brez velikega truda. Uredili so se k pogrnjenji mizi in ako si to, kar je na nji naloženo, tudi ohranijo, postanejo v doglednem času najmočnejše, najbogatejše ljudstvo na svetu.

Molitev ni uspela

A želja imperialistov v Tokiu, da se lahko že sedaj sklene med Japonsko in njenimi nasprotnicami mir, se ni uresničila. Ne Anglija, še manj pa Zed. države, nimajo volje podati se v pogajanja, ki bi potrdila ropanje za legalno dejstvo.

Tako bo morala Japonska ostati v vojni, ki se v Aziji še razvija v njen prid. A Zed. države ne mislijo odnehati, dokler ne bo poražena, dasi o enem vsi vemo, da je s to vojno konec tudi evropskega imperializma v Evropi.

Italija "za mir"

Največ glasov za separatni mir se čuje iz tistih italijanskih virov, ki jih podpira angleška propaganda. To, da je Mussolini vojno izgubil, tudi ako Hitler zmaga, vedo vsi Italijani. Vprašujejo se le, kaj bi bilo boljše: Mir z Anglijo, ali vztrajati?

Odgovor na to bi bil zanje prav enostaven, ako bi mogli zagotovo vedeti kdo bo zmagal. Tega v Italiji ne vedo in vse

časopisje pa je urejevano tako kot da je zmaga osiše neizogibna. Ljudje so vsled tega v dvomu a ob enem se čudijo kako to, da Rim in Berlin zmagujeta le na papirju!

V Washingtonu, še bolj pa v Londonu, bi radi pridobili Italijo za umik iz vojne. Bržkone jim bi že uspelo, a je Hitler na tako možnost računal in zasedel Italijo s svojo armado, s svojo policijo in s svojimi uredniki. Mussolini je na eni strani Hitlerjev jetnik, z druge strani pa postane jetnik italijanskega ljudstva, ako se bodisi on ali pa narod odloči za separaten mir.

Vprašanje premirja

Če se v Italiji dogodi prevrat in pride na krmilo recimo kak grof Sforza, bodo morali primorski Jugoslovani ostati pod rimsko vladno. Ne vlada v Londonu, ne vlada v Washingtonu, jim še ni obljudila pravice samoodločevanja. Anglija bi rada v bodočnosti prijateljsko Italijo, na primer tako, kakršna je bila, predno si jo je podvrnil Mussolini. Ameriška vlada jo v tem stremljenju podpira.

Mir z Italijo bi bil v teh okoliščinah torej enak onemu miru, ki je bil sklenjen po prvi svetovni vojni.

Nemška mirovna ofenziva

Vsaakega toliko časa se pojavijo mirovne tipalke tudi iz (Nadaljevanje na 5. strani)

Nad polovico delavcev prejema manj kot \$30 plače na teden

Tisti delavci, ki čitajo samo kapitalistične liste, so uverjeni, da znaša tedenska mezda milijonov njihovih tovarišev kakih \$100 na teden, pa jim je žal, ker tudi oni ne prejemajo toliko.

Marsikak dobromisleč človek je nasedel sedanji protidelavski propagandi in pomagal vpiti zvezi industrialcev in trgovski komori v njen rog.

Delavska tajnica Frances Perkins je med tem zbirala s sodelovanjem statističarjev v delavskem departmentu podatke o mezdah in jih objavila. Iz njih je razvidno, da nad polovico stalno uposlenih ameriških delavcev v industrijah vseh vrst zasluži MANJ KOT \$30 NA TEDEN.

Silno je tudi vpitja, kako izredno visoke čke prejemajo delavci v vojni industriji. Tolikšne kajpada, da z njimi mahajo po zraku in dražijo vojake, češ, glejte, bedaki, ki delate za ušvih \$21 ali \$30 na mesec, mi pa prejemamo po štirikrat toliko vsak teden. Tudi propagandi te vrste, ki jo izkoriščevalci vodijo proti delavcem in unijam, se ujame mnogo navnežev.

Biro delavskega departmента za statistike je dognal, da nad polovico delavcev v vojni industriji prejema MANJ KOT PO \$37 NA TEDEN. A delati morajo za teh manj kot \$37 do 48 in mnogi nad 50 ur tedensko. To se pravi, delati zares in brzeti s stroji vred brez oddiha.

Le visoko izvežbani delavci, strojniki in mehaniki raznih vrst služijo v vojni industriji več kot omenjene povprečne vsote.

Običaj je, da se kaže le na tiste, ki imajo visoke mezde, pozablja in prezre pa se nad dvajset milijonov onih industrialnih delavcev, katerih plača je manj kot po \$30 na teden.

PRESOJANJA DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Zvezna vlada je najela v

Washingtonu vilo — ene izmed najčistilnejših v glavnem mestu, v kateri bo gostila visoke goste iz tujine. Zvezni kongres je predlog za nakup takega gostišča zavrgel, češ, da bi bilo to le posnemanje evropskih aristokratskih metod, ki so nedemokratske. Prvi gost v tej vili bo Manuel Prado, predsednik republike Peru. V poletju, ali pa prihodnjo jesen, pa bo gostoval v nji mladi jugoslovanski kralj Peter II. V Washington prihaja sedaj mnogo dvorjanov in visokih ministrov, pa je vlada smatrala, da ji je posebna vila potrebna. Je v pravem. A drugo vprašanje je, čemu je potrebno, da bi ljudje, ki nimajo drugega kakor visoke titule, sploh prihajali v Washington?

Španski rojalisti imajo v Zed. državah zastopnika, ki tudi pravi, da deluje za svobodo in demokracijo. Imenuje se don Manuel de Augustin, marques de Aguilar. On hoče za Španijo

povrnitev dinastije in vrnitev vseh privilegijev ter posestev katoliški cerkvi. Je zoper diktatorja generala Franca zato, ker kraljevske posle sam izvršuje, in pa ker je mnogo cerkvenih posestev obdržal zase in svoje sorodnike. Markiz meni, da bo Franco Španijo izkrmil, oziroma jo bo Hitler, ki kahteva, da mu Franco pošlje letos na vzhodno fronto en milijon špancev.

Francozi nagajajo Nemeem in novemu nacijskemu premierju Pierre Lavalu kolikor more. Dne 2. maja so v okupirani Franciji vrzli s tira vlak, v katerem so se vozile nemške čete. Štirideset Nemcev je bilo ubitih v tej nesreči. Nemška oblast je takoj nato aretirala nebroj talcev, da jih pobije, ako Francozi ne sporoče imena in skrivšča onih, ki so povzročili nesrečo. Radi napada na nekega nemškega častnika je bilo koncem aprila ubitih 6 talcev, za umor Francoza, ki je bil v slu-

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Nad sto milijonov dolarjev na dan potroška v vojne in obrambne namene

Predsednik Roosevelt je v svojem govoru 28. aprila med drugim omenil, da potroši vlada Zed. držav v vojne in obrambne svrhe vsak dan povprečno sto milijonov dolarjev, in čez leto dni bo znašal dnevni potrošek v ta namen že dve sto milijonov dolarjev.

To je ogromna vsota, kakršne ni trošila doslej še nobena dežela.

Vse gospodarstvo Zed. držav se stopnjema pretvarja v vojno produkcijo in v vojne namene. Stotisoče ameriških vojakov je že v inozemstvu, in še več jih pride, predno ta dežela začne s ofenzivo, je dejal predsednik. Zed. države so se odločile poraziti Nemčijo in Japonsko in to bodo tudi dosegle, je poudaril.

Koncert "Save" uspel

Prošlo nedeljo je priredil pevski zbor "Sava" v Chicagu svoj običajni pomladanski koncert. Spored je bil posrečeno izbran in v splošnem dobro predvajan. Gostovala je sopranistka Anne Beniger, ki je pela nekaj klasičnih pesmi in par slovenskih narodnih popevk. Spremljala jo je na klavirju Jasna Bjankini. Savin zbor je vodil Jakob Muha, zborova spremljevalka na klavirju pa je bila Mary Muha. Koncert je otvoril s kratkim nagovorom "Savin" predsednik John Rak.

Udeleženci so z aplavdiranjem pričali, da so bili zadovoljni s programom. Žal, da jih ni bilo več. Poset ni bil zadovoljiv. Menda je sedaj v modi, da naše kulturne priredbe pešajo še posebno kar se avdijske tiče.

Volitve delegatov za na konferenco Prosvetne matice, ki bo v Milwaukeeju, v teku

V nedeljo 31. maja bo v Milwaukeeju konferenca illinoiske-wisconsinske podružnice Prosvetne matice, o čemer je konferenčni tajnik Anton Garden obvestil koncem aprila vsa večlanjena društva in klube.

Kolikor nam doslej znano, so izvoljeni za zastopnike iz Chicaga od kluba št. 1 JSZ Joško Oven in Frank Zaitz, od eksekutivne JSZ Charles Pogorelec in od federacije SNPJ Angela Zaitz.

Prireditve v Chicagu za jugoslovanski relief

Slovenska sekcija, oziroma njena podružnica v Chicagu, pomožne akcije za Jugoslavijo, priredi v nedeljo 24. maja v dvorani Bohemian-American na 18. cesti, blizu Blue Island ave., veliko prireditve s sporedom, v katerem bodo sodelovali pevske zbori, solisti, deklamatorji in govorniki. Pričakuje se ogromnega poseta.

NEMCI SE ŽURIJO, DA BI SLOVENSKI NAROD ČIMPREJ IZBRISALI

STRAH DUHOVŠČINE PRED KOMUNIZMOM. — NACIJSKA MUCENJA NA ŠTAJERSKEM IN GORENJSKEM. — VSE DELAVSKE IN VERSKE USTANOVE ZAPLENJENE

Naciji svoj načrt za izbrisanje slovenskega naroda z zemljevida zelo naglo izvršujejo. Že dolgo prej predno je nemška armada lani udrla v Jugoslavijo, je nacijska vrhovna komanda poudarjala, da je v interesu "nemškega življenjskega prostora" potrebno uničiti slovenski narod.

Prisilno izseljevanje

Iz Maribora in drugih mest na Štajerskem so morali vsi slovenski trgovci, obrtniki, uredniki, pisatelji in drugi, ki so kaj pomenili.

Poročila, ki jih razpošilja listom newyorški novinarski biro jugoslovanske vlade, pripovedujejo večinoma o preganjanjih, ki so pod nacijsko doletela slovensko duhovščino, prav malo pa povedo o mučenjih, ki so jih morali prestati delavski organizatorji, posebno slovenski socialisti v Mariboru in drugje. Poročano je bilo le nekaj malega o trpinčenju Viktorja Eržena, urednika socialističnega lista "Delavska politika", ki je do nacijskega vpada izhajal v Mariboru v okrog pet tisoč izvodih. V Proletarcu je bilo že večkrat omenjeno, da so socialisti v Mariboru točno vedeli, kaj jih čaka. Bili so prepričani, da se Hitler ne bo ustavil ob avstrijsko-jugoslovanski meji, nego bo ob prvi priložnosti udaril dalje na jug. In Maribor z ostalo spodnjo Štajersko bo eden prvih krajev, ki ga bo zasedel.

To so uredniku tega lista naši sodrugi prerokovali v poletju 1938, ko je Hitler vzel Avstrijo in se pripravil za udar na Češko.

Štajerska in Gorenjska dobila "nemški značaj"

Vsa Štajerska ima sedaj popolnoma "nemški značaj". Med Slovenci so dobili naciji precej

renegatov in Judežev, ki jim pomagajo; vse važne službe so dobili trdi Nemci. Vsa imena mest, vasi, ulic in okrajev so sedaj nemška. Slovenskega napisu ni nikjer več. Slovenstvo je iztrebljeno iz šol, iz knjižnic in tudi iz cerkve. Imena onih Slovencev, ki so smeli ostati doma, so ponemčili.

Enak proces vrše naciji po Gorenjskem.

V nekaterih okrajih so izgnali vse slovenske kmete in na njihova posestva pa naselili trde Nemce. Bled, Bohinj, Kranj, in Radovljica, pa Tržič, so sedaj navidez čisto nemška mesta, kakor so Maribor, Celje in Ptuj. Pa ne samo na videz, bolj in bolj zares nemška. Vse, kar je bilo kaj vrednega v njih, so naciji Slovincem zaplenili in dali Nemcem. Veliko slovenske mladine so odvedli v Nemčijo, sploh iz nekaterih okrajev vso, kar je bilo zdrave, starše pa izgnali v Srbijo.

Uničenje naroda v eni generaciji

Nemški načrt določa, da se slovenski narod uniči še predno bo vojna končana in se ga izbrise popolnoma v dobi ene generacije. Vso voljo jim nacija skušajo ubiti s terorjem in eksekucijami. Ker je slovensko ljudstvo jako pobožno in udano cerkvi, so ga ranili tudi v tem oziru s spreminjenjem božjih potf in raznih cerkva ter verskih zavodov v posvetne nacijske ustanove. Povprečen slovenski kmečki človek, pa tudi v mestih, je bil naučen od roda do roda videti v duhovniku gosпода, svečenika in pastirja-voditelja. Naciji so jih v nameri, da narodu pokažejo njegovo nemočnost, smešili s tem, da so jim dali razna težaška, "gr-

(Nadaljevanje na 4. strani.)

Majski Glas dobil med čitatelji dober odziv

Iz pisem, ki smo jih prejeli o Majskem Glasu dosedaj, je razvidno, da je čitateljem njegova vsebina prav všeč in pa dovolj raznovrstna in poljudna.

Ker je ta revija izredno poceni—stane le 25c izvod, upamo, da naši agitatorji pri razpečevanju nimajo preveč truda. Seveda, dobe se ljudje vsake sorte, ki bi ugovarjali še tako dobri stvari, in agitatorji so tudi takih navajeni.

Vsebinsko Majskega Glasa smo navedli na tem mestu v prejšnji številki.

V tej naj omenimo, da kakih pet prispevateljev ni dobilo prostora, ker so spisi prišli bodisi prepozno, nekatere pa je bilo treba odložiti iz enostavnega razloga, ker večje revije, to je, na več kot 68 straneh, za ta denar nikakor ne bi zmogli, razen če bi šli v izgubo.

Zelo žal nam je, ker nismo mogli objaviti članka dr. Borisa Furlana o vprašanju primorskih Slovencev. Prejeli smo ga že ko je bila revija domalega dovršena. Zvonko A. Novak je prevel članek bivšega angleškega poslanika v Moskvi Stafforda Crippsa o položaju v Sovjetski Uniji, ki tudi ni dobil mesta. Dalje ga ni dobil spis o aktivnostih naših ljudi v Clevelandu, ki ga je poslal Leo Poljšak, članek o naših zaslužnih literarnih delavcih, ki ga je priredila Marya Omahen, in pa Frank Puncer, ki je obudil nekaj spominov.

Z dovoljenjem avtorjev objavimo te in druge spise v Proletarcu, z navedbo, da so bili namenjeni v Majski Glas.

CIO in Lewis v sporu zaradi posojila UMWA

Ko se je John L. Lewis odločil za izstop svoje unije UMW iz Ameriške delavske federacije (AFL) in ob enem za ustanovitev novega unijskega gibanja, ki ga označujemo s CIO, je vedel, da bo treba v kampanji za organiziranje delavstva v masnih industrijah veliko denarja.

Poleg unije premogarjev (UMW) so bile v novi združitvi le še dve imoviti uniji, namreč ACWU, in pa ILGWU. Slednja se je valed spora z Lewisom pred par leti ločila od CIO, a tudi ACWA je kaj kmalu pokazala, da ji Lewis ne bo mogel gospodariti.

Tako se je dogodilo, da so morali finančna sredstva za novo unijsko gibanje, zvano CIO — preskrbeti premogarji, organizirani v uniji UMW, v kateri gospoduje Lewis in njegovi ljudje.

Založila je za agitacijo v prid CIO blizu dva milijona dolarjev in J. L. Lewis trdi, da od te vsote je bilo \$1,600,000 le posojilo, pa tirja v imenu unije premogarjev, da naj ji ga CIO vrne.

V delavskih blagajnah in z delavskimi prispevki je dva milijona že visoka vsota. Premogarji so jo resnično dali, je za-

res prigarali in CIO pomagali nič koliko, kajti organizatorje, ki so bili na vrhu kampanj za organiziranje delavcev v masnih industrijah, je bilo treba dobro plačati, vrh tega pa je bilo še mnogo drugih izdatkov.

Kapitalistični tisk je takrat v splošnem poudarjal, da se unije CIO grade na stroške premogarjev, katerim lahko Lewis odtrga od zaslužka kolikor hoče. A delavstvo je vedelo, da so premogarji v CIO ne samo po številu, nego tudi v prispevkih najjačja unija, in z njo vred je dobil v tisti kampanji velikan-ki ugled tudi John L. Lewis.

Odbor CIO mu je tirjatev od-

klonil z utemeljitvijo, da vsota, ki jo je dala unija premogarjev, ni bila posojilo, nego podpora, prav tako, kakor so delavci v raznih stavkah in v drugih naporih premogarjev pomagali njim, ne da bi tisto smatrali za posojilo. Niti na misel jim ni prišlo, da so kaj posodili.

Lewis, ki je bil glavni splošni CIO, je s tem dobil že tretjo zaušnico od gibanja, ki ga je pomagal ustanoviti. In zdi se, da je svojo vlogo dokončal, razen ako izgubimo vojno. Storil je nekaj dobrega, le več pa slabega posebno zato, ker je bil on glavni faktor, ki je iz unije UMW iztisnil socialistični duh.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Sovjetska Unija, njena vloga v tej vojni, in stališče socialistov

Dne 1. maja je Josef Stalin naslovil ljudstvu Sovjetske Unije poslanico, v kateri zagotavlja, da bo Adolf Hitler premagan že letos in porazila ga bo rdeča armada.

Prvi maj je v Sovjetski Uniji zakonit praznik, a odkar je v vojni, so vsi prazniki v nji ukinjeni. Fronta potrebuje ogromno in treba je delati nočindan, da se jo oskrbuje. Vrh tega je Sovjetska Unija v prvih mesecih nemške invazije izgubila velik del svojega ozemlja in pa večino svoje najboljše industrije, rudnikov in drugih prirodnih virov. Zato je borba delavstva, ki mora graditi novo industrijo v zaledju, še toliko težja, a jo vrši enako uspešno kakor armada svojo nalogo.

Vzlic tej požrtvovalnosti pa je Sovjetska Unija za upiranje Hitlerju in njegovim zaveznikom veliko odvisna od pomoči, ki je more dobivati le iz Zed. držav in Velike Britanije.

Stalin je v svoji prvomajski poslanici dejal, da je ta podpora jako izdatna iz obeh dežel in je jima izrekel zahvalo.

Resnica je, da je pričela iz Zed. držav prihajati tja materialna pomoč v večji meri šele v zadnjih par mesecih, a še vedno ni bila tolikšna, kot bi jo lahko dali. Ameriški višji častnik C. S. Seely dolži v tedniku "Progressive" ameriške kapitaliste in druge meročajne faktorje, ki odločajo glede pomoči zaveznikom in izvoza, da so Sovjetsko Unijo sabotirali toliko, da je končno posegel vmes predsednik Roosevelt in jim povedal kar jim gre.

Nobena skrivnost ni, da ameriški kapitalisti, reacionarji, klerikalci in fašisti ne žele zmage Sovjetski Uniji, ker jo vsi sovražijo veliko bolj kakor Hitlerja ali Mussolinija, ali Japonsko.

Neki državnik v Angliji je kmalu po nemškem vpadu v Rusijo izrazil iskreno željo, da bi se Stalin in Hitler drug drugega izčrpala, kajti šele v tem slučaju bodo "zavezniki" resnično zmagali.

S tem je kajpada mislil na zmago svojega privilegiranega razreda, ne pa na zmago demokracije in narodov, ki streme po svobodi.

Dotični angleški državnik je s svojo preglasno željo dregnil v sršenovalno gnezdo, namreč v angleško delavsko javnost, ki je zahtevala, da se ga naj odslovi, Sovjetski Uniji pa materialno in v vojaškem oziru pomaga kolikor največ mogoče.

In res — Anglija je svoj izvoz v Sovjetsko Unijo jako pospešila in poslala tja svojega ministra vnanjih zadev Edena, ki naj bi vlado v Moskvi uveril, da je namen Velike Britanije biti resnična zaveznica Rusije, ne pa le na papirju.

Vlada v Londonu to obljubo tudi izvršuje. Angleži Sovjetski Uniji z materialom in z letalskimi invazijami na nemška mesta res pomagajo.

Bilo pa je v Moskvi, in tudi v Londonu, in v sovjetskem poslanstvu v Washingtonu precej godrnjanja nad počasno in neizdatno podporo iz Zed. držav.

Kakor ugotavlja že omenjeni častnik (njegov članek je na angleški strani v tej številki), je temu storil konec Roosevelt, ne z grajo ali nasvetom, nego z ukazom.

Kapitalistični in drugi reacionarni sloji vidijo v Sovjetski Rusiji večjega sovražnika zoper sebe kot pa v fašizmu. Sploh se fašizma mnogi izmed njih poslužujejo in ga podpirajo. A vlada v Londonu in vlada v Washingtonu dobro veda, da bi zlom Sovjetske Unije pomenil tudi poraz in razpad Velike Britanije in izoliranje Zed. držav. Zato sta obe za čimžjše sodelovanje s Sovjetsko Unijo — ne zato, ker jima je kaj za njen socialni red in njen režim, pač pa vsled skupne potrebe — poraziti ošiče.

Kake druge skupnosti med njimi ni. Privilegirani sloji v Angliji in v Zed. državah jo imajo prav gotovo veliko več z Nemčijo, kakor pa z vlado v Moskvi. Pravzaprav nimajo s slednjo nikakršne skupnosti in jih je le slučaj pahnil v enotno vojno fronto.

Sovjetska Unija ima mnogo nasprotnikov tudi med liberalci, med bivšimi in sedanji socialisti in med razočaranimi komunisti.

Mnogim socialistom je težko, ali pa tudi nemogoče pozabiti katastrofalno taktiko kominterne, ki se je po svoji ustavitvi osredotočila na svetovno revolucijo in jo vršila — ne za zrušenje kapitalističnih vlad, nego za zlom delavske-socialistične internacionale in mednarodne zveze strokovnih unij.

Niti ni lahko pozabiti pakta, ki je bil leta 1939 sklenjen med Moskvo in Berlinom. Kajti čim se je aparat kominterne osvestil iz osupljenja nad tisto zvezo, je vrgel klobuk v zrak, da vidi, kam piha veter, in zapopadel: Nova taktika določa borbo komunistov po vsem svetu proti "imperialistični" vojni, ki jo vodi Velika Britanija, in pa proti amerškemu predsedniku Rooseveltu, ki svet podpihuje v vojno.

Zgodovina bo to nečastno poglavje kominterne presojala v luči realnosti, a tisti, ki so ta pojav doživeli, ne bodo lahko

Gorje je pogled na glavno ulico v Tokiu na Japonskem, ki so ga meseca aprila letalci prvič napadli. Vsa poročila trdijo, da so prihrumeli na to in na nekaj drugih japonskih mest ameriški bombniki, a ameriška vlada sama ni o tem objavila iz nobenih točnih podatkov. Japonci so priznali, da jim je ta napad sovražne zračne flote napravil precej škodo.

FRANK PUNCER:

SPOMINI

(Slednji spis Franka Puncerja je bil poslan za objavo v letošnjem Majskega Glasu, ki pa je bil, ko smo ga prejeli, že napolnjen. Zato ga podajamo čitateljem tu. Upamo, da bo avtor s spomini nadaljeval in jih nato preuredil v ožji vezani obliki za prihodnji letnik Ameriškega družinskega kalendarja.)

Nič ni prijetnejšega po trudoplnem dnevnem delu kot u-doben sedež, pipa tobaka in obujanje spominov. Človeku se drug za drugim vrstijo dogodki, ki jih je preživel v mladih letih in želi si, da bi jih preživel znova. Vesele namreč, žalostne skuša pozabiti. Naj tehele spominov podam nekaj in si-cer zato, da si — kakor pravijo — "odkašljam" in pa radi tega, ker vem, da jih bodo radi čitali tisti, ki so v sledečih dogodkih igrali bodisi glavne ali pa postranske vloge. Drugi čitatelji pa naj te vrstice blagohotno prezrejo — nič ne bodo na škodo!

Pričetkom leta 1911 so slovenski Westalličani ustanovili slovensko "Požarno brambo". Organizacija, če jo smemo tako imenovati, je bila šaljivega značaja in pa družabnega. Imela je svoja pravila in celo svojo himno. Načelnik ji je bil Frank Terčak, šaljivec in zabaven dečko prve vrste. Tajnikoval je podpisani, vloga finančnega ministra pa je igral Ferdo Glojek. Namen "Požarne brambe" je bil gasiti le "slovensko" žego in požare — požare pa le takrat, če se je o nezdigi obvestilo tajnika, ki je potem potem dopisnic sklical sejo na kateri se je določilo ali se gre gasiti ali ne. Tako so velevala pravila! Članstvo se je med sabo pozdravljalo tako, da je eden drugemu zaklical "Na pomoč" in oba sta po vojaško salutirala. Ta pozdrav se je tako uveljavil na West Allisu, da so celo člani mestne požarne brambe pozdravljali Slovence z isto vo-

jaško gesto in pa s slovenskim klicem "Na pomoč". Kakor sem že poprej omenil, je bila ta organizacija družabnega značaja. Prirejala je piknike, veselice in družabne večere, katerih čisti prebitek je bil uporabljen v kulturne ali pa delavsko-politične namene. Prvi piknik je imela v takozvanem "Zabjem logu". Par naših "brambovcev" je izrazil imenitno idejo, da naj bo na ta piknik povabljen načelnik — čif — mestne požarne brambe. Šli so k njemu, povedali so mu, da ima mesto West Allis poleg redne tudi slovensko "Požarno brambo", katera pa ne bo delala konkurence mestni, ker gasila bo le slovenske ognje. Mož je vzel vso stvar za resno in je obljubil našim "brambovcem" vsestransko pomoč — tudi piknika se bo udeležil! Prišel je dan piknika. V Zabjem logu se je zbrala velika skupina west allških in milwauskih rojakov, ki so se prav dobro zabavali. Kar naenkrat pa primaršira četa mestne požarne brambe pod poveljstvom "chiefa" P. Burbacha v paradnih uniformah. Debelo je gledal Burbach, debelo so gledali njegovi paradižniki, mi pa še bolj! Končno smo možu povedali kako in kaj in mož se je do solz nasmejal, poslal je na West Allis po sod pive je po tem dogodku pa tja do svoje smrti pozdravljaj poznane Slovence z "Na pomoč".

Proletarec se je pred leti lahko postavil, da je imel v Milwaukeeju razmeroma več naročnikov, kakor pa v kateri si

pozabili to bridko razočaranje, posebno še zato ne, ker ni bilo prvo, in se boje, da tudi zadnje ni bilo.

Ves položaj Sovjetske Unije in vso taktiko njene kominterne je preokrenil Adolf Hitler, ko je 22. junija lani zavrnil desetletni nenapadalni pakt s Sovjetsko Unijo in jo napadel.

Sprememnjen je tudi za nas, socialiste. Neglede kako grenke spomine imamo na kameleonsvo kominterne, na pakt "priateljstva" med Berlinom in Moskvo, in kako se je nam gnusila kampanja komunističnih strank proti zaveznikom in posebno proti Rooseveltu, moramo imeti tole v uvidu:

Vojna se bo odločila v Evropi. Tisti, ki bo zmagal v nji, bo narekoval mir tudi v Aziji in drugje.

V tej Evropi je samo ena država, ki ima možnosti poraziti najmočnejšo državo, kar jih pozna moderna zgodovina. Ta sila je Sovjetska Unija, ki pa sama ni zadosti jaka, da bi mogla streti Hitlerja in njegove zaveznike.

To ve Stalin, to ve Hitler, to vemo vsi.

Dalekovidni angleški kapitalistični državniki ne vzklikajo želje, da se bi Hitler in Stalin drug drugega zbila do nezvesti in uničenja, pač pa priznavajo, da se vojna odloči — resnično odloči na vzhodni fronti. Vlada Anglije, vlada Zed. držav in vse druge zavezniške vlade so vsled tega za pomoč v kakršnikoli obliki, ki je za Sovjetski Uniji mogoče dati.

V teh prizadevanjih je treba tudi socialistom pozabiti na vse mučne spomine o kominterni, o diktaturi v Moskvi in še na marsikaj nelepega, ter pomagati, da stremo največje zlo sedanje dobe. Medtem pa se kajpada pripravljati, da po vojni zgradimo res nov red na temelju demokracije in socialne pravičnosti. Prav lahko verujemo, da nam bo pri tem po vojni pomagala tudi Sovjetska Unija.

JOSKO OVEN:

RAZGOVORI

Prvi maj letos v svetu mednarodnega delavstva ni bil praznovan kot običajno. V okupirani Evropi je bil praznovan samo v srcih tistih, kateri vedo, da se bliža doba osvobodjenja. V Sovjetski Rusiji je bil praznovan pri delu za zmago — in nekam enako pri nas. Ne vem, če je še kdaj prej bil mesec maj tako usoden kot je ravno letos. Dve ogromni armadi na vzhodni fronti — Japonska na pohodu — in Anglija ter Amerika pripravljene za odločitev. Vse je v napetosti — kakšna bo odločitev?

Za nas velja samo eno: poraz fašizma. S tem ni rečeno, da bo naš boj s tem končan. Naš boj se bo s tem začel za višje cilje. Dokler na svetu ne zavladata socializem, toliko časa se bo boj nadaljeval. In simbol tega boja je vsako leto naš praznik — Prvi maj!

Pan-Americana

Zadnje čase, ko smo postali dobri prijatelji z našimi sosedi v Južni Ameriki, večkrat čitam kakšno knjigo od ene strani. Ne, da sem se šele sedaj tako spreobrnil, mene so ti sosedi vedno zanimali. Zadnjič sem prečital delo enega izmed najpoznanejših mehiških pisateljev Martina Luisa Guzmána: "Kaca in Ore" (El Aguila y La Serpiente). Vsa knjiga je nekak dnevnik pisatelja, kateri se je udeležil Maderove revolucije 1910-15. Eno najzanimivejših poglavij v tej knjigi je ko opisuje pomenke v revolucionarnim voditeljem — Pancho Villa.

"Spanje je eno najbolj tujih in najskrivnostnejših stvari," je začel Pancho Villa. "Nekoč, ko sem bil z mojim tovarišem Urbinom na begu, sem spoznal, da je spanje najzagonetnejše od vseh stvari. Na enem tistem brutalnem pogonu, na katerem je samo za las manjkalo, da nisva bila ubita, je nama bila policija vs teden na sledu. Moj tovariš in jaz sva se skrivala v Durango sierra. Vsak dan sva mislila, da naju gotovo vjamejo, če greva od enega skrivališča z živili do drugega. Ko sva zapustila zadnje bivališče za nama, zadnjo gozdarsko bajto — in komaj sva zlezla s konj — so bili že jezdeci za nami — pa se je ponovno začelo. Med vsem tem časom sva imela vsak komaj par trenutkov spanja in počitka. Konja sta od utrujenosti omahovala. Urbina je bil tako izmučen, da je zaspal na konju ter padel s sedla. Tudi jaz sem bil popolnoma izčrpan in si nisem mogel razložiti, zakaj se ne moreva rešiti zasledovalcev. Ali so vse v naprej preučevali ter imeli ljudi, da so se menjali? Ali niso nikdar počivali, nikdar spali?"

Končno se je nama nekega jutra zdelo, da sva na varnem. Iz višine, na katero sva prilezla skozi goste grmovje, sva videla celo planoto pred nama in nikjer nobenega zasledovalca. Najmanj dve uri bo vzel predno se nama morejo približati. Razsedla sva in napasla konje. Nato sva se pripravila za spanje.

"Tovariš," sem rekel Urbinu, "zdi se mi da ni nobene nevarnosti. Ali vse eno se ne čutim varnega. Eden naju naj bo na straži, ko bo drugi spal. Ti pojd prvi spat in jaz bom na straži. Čez dve uri te pokličem, potem grem jaz spat." Vse, kar je mogel Urbina spregovoriti je bilo: "Dobro, tovariš."

Oči ni mogel držati odprti. Dal si je sedlo pod glavo in zaspal. Kakšna skrivnost spanje! Moj tovariš je spal mirno in lahko. Ko sem ga gledal, nisem mogel verjeti, da sva v zadnjem tednu ko sva bila skupaj, bila vedno v smrtni nevarnosti in da je le malo manjkalo, da nisva bila ubita. Zdelo se mi je, da sanjam ali da sem to nekoč že preje sanjal. Njegovo dihanje je bilo enakomerno, njegov obraz je kazal človeka, kateri ni nikdar poznal nobene nevarnosti. Spominjam se natanko — imel je rdečkasto srajco in gumb je bil odtrgan na ovratniku — še danes to vidim — in gube na srajci so se dvigale in padale z dihanjem. Tisto lahko gibanje rdečkaste srajce na mojega tovariša kosmatih prsih

se mi je zdel kot del tistega otožja in samote gora, šumenja vej na drevesih, ter zvečenje konj — da me je začelo biti strah. Mir njegovega spanja me je prestrašil — tako ogromna razlika med tistim bojem na smrt, v katerem sva pomešana že toliko let sam Bog ve zakaj. In kljub temu nisem mogel odtegniti oči od tistega enakomernega gibanja Urbinove srajce. Kot da bi bil začaran. Mogoče sem tudi jaz dremal.

Predramil sem se. Pogledal sem kvišku. V daljavi sem zagledal malo pičico, ki se je premikala. Ali bil sem tako omamljen, da sem komaj za silo spoznal kaj da vidim. Da policija. Skočil sem pokoncu.

Stresel sem Urbino. "Vstani tovariš, prihajajo! Konji so za nami."

Ali spanje je čudno. Ni me slišal. Njegova rdeča srajca se je dvigala kot poprej. Isti mirni izraz na njegovem obrazu.

Osedlal sem konja, med tem pa ves čas klical tovariša in ga dregal z nogo. Ko sem imel konja osedlanega je še zmerom spal. Vzel sem njegovo glavo v roke in ga pošteno potresel. Ali on je spal naprej in njegovo dihanje se ni prav nič spremenilo. Gledajoč v njegov obraz, bi si mislil, da mu mesto puljenja las in ušes, gladih mehki podglavnik, da bo lažje spal. Potegnil sem sedlo izpod njegove glave in mu osedlal konja. In ves čas sem vpil nanj. Ko sem bil gotov, sem pobral puške in serape... Se se ni zbudil. Začel sem klicati na ves glas. Upil sem tako, da nisem poznal svojega lastnega glasu. Nikdar prej in ne pozneje nisem slišal takega glasu kot je bil moj takrat. In še se ni zbudil. Dvignil sem mu glavo ter sprožil pištolo dvakrat ravno ob njegovem ušesu. — Urbino je spal naprej. Njegovo dihanje je bilo ravno tako mirno kot pred eno uro ko je zaspal.

Ko sem se pozneje spominjal, skozi kakšno agonijo sem šel tisto jutro, se čudim, zakaj nisem prižgal vžigalico in jo pritisnil k njegovi roki, dokler bi se ne zbudil. Ali takrat mi to ni prišlo na misel. Črni madeži na konjih so postajali čedalje bolj razločni. Kot v megli sem primerjal popolno brezmoč mojega tovariša, napram nevarnosti, katera je drevla proti nama, zdelo se mi je kot sanje, ko ti klecajo kolena pod teboj. Hoče bežati a ne moreš.

Spanje je misteriozno. Pobral sem tovariša, ga vrzel z obazom doli na konja in ga privezal. Zlezel sem na svojega konja in odrinil v gorovje.

To je bil najgroznejši dan v vsem mojem življenju. Poiskati sem moral najslabše steze, kar sem jih mogel najti, da bi se mogel izogniti policiji — ob enem sem moral paziti na tovariša, da si ni razbil glave ob skalovju. Večkrat sem se povrnil nazaj po poti in vzel drugo. V večini sem moral iti peš, da sem mogel odpreti grmovje za Urbinovo glavo, katera je visela ob strani, in ga pri tem na pol nosil. Tako sem bežal več kot tri ure, več kot šest, več kot osem ur. Šele proti večeru sem prišel do prostora, kateri je nama dal zavetje.

Ko sem potegnil tovariša s konja, je bil njegov obraz črn od prahu in višnjeve od krvi, katera je vsa silila v glavo. Ko sem ga položil na tla, je kar naprej lepo mirno spal. Izsedal sem konje — se vrzel na tla — in zaspal.

Stari Pancho je mrtev. Ravno tako Zapata, Obregon, Madero, Porfirio Diaz ter Carranza. Ali revolucija se nadaljuje. Mlada Mehika ima veliko bodočnost.

Seja kluba št. 27 JSZ bo v petek 8. maja

Cleveland, O. — Prihodnja redna seja kluba št. 27 JSZ bo v petek 8. maja v običajnih prostorih. Vsi člani in članice so vabljeni, da se je udeležijo.

Potrebno je, da tudi kaj pripomoremo h koncertu skupnih pevskih zborov, ki se bo vršil v nedeljo 17. maja v avditoriju Slov. narodnega doma. Ves čisti prebitek gre v pomoč ljudem, ki se bore za poraz fašizma. — John Krebel, tajnik.

Majski Glas

Ste v vaši naselbini že sklenili naročiti Majski Glas?

Walter Schönstedt, prevedel Talpa:

VSADKANJA POVEST IZ TRETJEGA RAJHA

(Nadaljevanje in konec.)

Pegasti je odločno dvignil revolver. Meril je precej dolgo. Bilo je vse tiho, samo odvetnikovo sopnenje se je slišalo, neprestano, mučno, strašno sopnenje, kakor bi ga kdo davil. Nenadoma je glasno zarjul, dvignil roko nad glavo in ostro pogledal v odprtino revolverja. Potem se je zgrudil in dejal:

"Saj ne boste streljali. Saj vendar ne morete streljati, jaz sem nedolžen, nihče me ni zaslišal, vse se bo pojasnilo, vse, gospodje..."

Ta hip je pegasti pritisnil. Krogla se je zarila v zid pol metra nad odvetnikovo glavo. Potene se je vsul omet. Ujetniki so se strzili, sedaj so zopet dvignili glave. Nekaj sekund se odvetnik ni gnil na tleh, telo je ostalo nepomično. Nato pa je pogledal v kvišku, videl veseli obraz pegastega, koža okrog ust se mu je zopet napela, zasmejal se je histerično in dejal:

"Samo pošalili ste se, kaj ne?"

Pegasti je spravil revolver. Obraz mu je bil rdeč od veselja, vendar pa si je nadel takoj službeni izgle, ko so se odprla vrata in je prispelo nekaj članov SS.

Člani SS so spustili ujetnike na svobodo, češ, da niso pravi, sploh pa SA nima pravega instinkta. Samo judovskega odvetnika so odpeljali v črnem avtu s sabo.

Ujetniki ob steni so se stresli, ko so videli, da Karla Bäumerja zopet tepo. Voditelj SA s tremi zvezdami na ovratniku je pri vsakem udarcu zamahnil z usnjatim bičem daleč nazaj in si vmes večkrat pljunil v roke.

Ujetniki so stali s hrbti proti steni in so morali ves čas držati roke kvišku. V polutemnih kotih so stali člani SA s karabinami, pripravljenimi na strel.

"Ali si marksist, ti mrhovina?" je zarjovel voditelj SA in udaril Karla z bičem po obrazu.

"Sem marksist," je rekel Karl prav tiho, vendar so ga radi tišine vsi ujetniki slišali.

"Sem marksist in, če me boste še bili, — ostanem vseeno marksist! Figovci ste..."

Še nekaj udarcev in iz ust se mu je izlila kri, tekla je nene-

homa v dveh rdečih curkih preko močne brade.

Oči so mu strmele v strop, proge, ki jih je zaril v obraz bič, so potemnele. Roke je držal pred telesom, prsti so se mu zmeraj bolj krčili, kakor bi hoteli nekaj zgrabiti. Nato je odprl usta in ujetniki so videli, da je bil njegov jezik samo že brezlična krvava kepa. Brez glasu se je Karl počasi zgrudil na tla.

Voditelj SA je vrgel bič v kot, brenil Karla trikrat, štirikrat v sključeni hrbet in zarjul:

"Tu imaš za svoj marksizem. Bomo vas, barabe, že še naučili kozjih molitvic!"

Obiral si je ob hlačah potne roke in pljunil pred nepremično telo, ki je ležalo na zemlji. Potem si je prižgal cigareto in jo nervozno kadil. Imel je široko, grčasto čelo, kratke plavkaste lase, ki so ob sencih vsi prepčeni okorno štrleli navzdol. Nos mu je bil čudovito velik, brada pa kratka — kakor pri Adolfu Hitlerju.

Voditelj SA je hropel, prsa so se mu težko dvigala. Čez nekaj časa je odšel in dal straži pri vratih znamenje, naj puste Karla ležati.

Karl se ni gnil. Na obrazu mu je bila kri še svetla, čim pa je kanila na tla, se je pobarvala popolnoma temno. Koža na obrazu mu je bila razdražena. Udarci z bičem mu je desni uhelj na pol pretrgal. Čez nekaj minut je dvignil Karl roko v zrak, drugo pa je opiral na okrvavljeno tla. Dvignil se je in se ječeč zopet zgrudil. Dihal je sunkoma.

Na stropu nad njim je visela že na pol izgorela, prašna električna žarnica. Z medlo svetlobo je obsevala njegovo telo.

Neki ujetnik ob steni se je sključil in boječ dejal:

"Umri bo."

"Boš miroval s svojim prekletim rilcem!" se je zadržal straža.

Karl ni umrl. Ko se je osvestil, ni imel toliko moči, da bi odprl oči. Obraz ga je strašno žgal.

Nato se je zopet strahotno zbal za svojo ženo... Ko bi ne imel žene. Vsega tega ne bo prenesla, ona že ne...

Pozneje so zgrabili Karla

Na gornji sliki so vagoni, napolnjeni s praznimi plovnatimi skatijami, ki so jih zbrale gospodje v San Francisco. Ker vseh kovin manjka, vlada zdelila na prebivalstvo, da ni treba ničesar zavreči. Vse se lahko znova pretopi in porabi v obrambne namene, ali pa za civilne potrebe.

pod pazduho in koleno in ga odvlekli ven. Obraz je ležal na desni lakti, iz ust mu je znova kapljala kri. Dolg rdeč trak na tleh — do sosednje sobe.

Voditelj SA, ki je Karla pretepel, se je zopet vrnil v sobo k ujetnikom.

Ujetniki so stali še zmeraj ob steni in držali roke kvišku. Med njimi so bili trije socialnodemokratski delavci, člani reichsbannerja iz okraja Kreuzberg. Bili so blede od strahu in silnega uporenja.

"Tako, sedaj bomo pa zapeli pesmico," je dejal voditelj SA in zgrabil za bič. Stopil je k ujetnikom in vsakemu izmed njih stisnil sredinec pod brado. Člani SA so se režali.

"Naučili vas bomo dostojno pesmico, saj ne znate drugega kakor samo počestne popevke. Torej, ko naštejemo do tri, zaključite vsi: Našemu voditelju Adolfu Hitlerju prisegamo zvestost — ena, dve, tri!"

Ujetniki so molčali. Zrli so v tla. Ramena so se jim sključila. Mlad judovski fant z velikimi, plašnimi očmi se je nenadoma zgrudil. S prsi je padel na kolena, reče so se mu ploščato stegnile po tleh. Sedaj je stalo ob steni samo še šestnajst ujetnikov.

"Svinja je že sedaj nezvesta. Tega bi imel rad s sabo, kadar bi streljali. Odnosite ga ven, obrezanega psa!"

Voditelj SA je zibal bič sem in tja, sem in tja, skrivil hrbet kakor za haskom in poveljeval: "Karabinke na strel! Kdor ne bo pel — ga ustrelite!"

Zapovedal je nekemu iz straže, naj poje naprej, drugi pa je igral melodijo na orglicah. Nekateri ujetniki so sedaj tiho peli. Zalostno je ječala pesem po prostoru.

"Našemu vo—di—telju — segamo v — roke..."

Nekdo od straže se je od gnusa obrnil proč: pesem, ki so jo ječajoč in tresoč se peli ujetniki, ki so bili brez moči, se mu je zdela skoroda kakor žalitev.

Bil je to visok fant z mirnim, hladnokrvnim izrazom v obrazu.

"Glasneje, že glasneje," je rekel voditelj SA. "Glasno in razločno, odprite usta, kakor bi požirali komiš!"

Člani reichsbannerja niso peli, samo ustnice so pregibali.

"Proč z Judi — in izdajalci"

Našemu voditelju — prisegamo zvestost..."

Stene so bile vlažne. Soba ni imela okna, pred vrati je bilo naloženih nekaj vreč. Velik pak je po pajčevinasti nitki plezal k žarnici. Kri se je vsesala v tla, samo sredi luže se je še vlažno svetila. Voditelj SA je stopil v kri, pri vsakem koraku, ki ga je storil, se je poznal na tleh rdeč odtis podplatov.

Pogledal je na uro in dejal: "Da mora v okrožno pisarno; ujetniki naj večkrat 'molijo', da jim ne bo predolgčasno."

NA BEGU USTRELJEN

Ko se je voz ustavil, je neki možki odprl vrata in dejal Karlu Bäumerju:

"Tako, sedaj izstopi! In če

boš skušal pobegniti, bomo rabili orožje!"

Poleg Karla sta stopala dva moža v civilu, šofer je ostal v vozu, bila je rdeča Opel-limuzina.

Šli so po ozki poti skozi gozd, nad potjo so visele veje svetlozelenih brez. Nihče ni govoril. Bil je predpoldan, moder aprilov dan. Na pot so počevno padali solnčni žarki.

Karl je dihal enakomerno in globoko, ustnice je imel stisnjene. Na obrazu je imel rdeče proge od biča. Če je oči široko odprl, so ga pekle in se potemnile.

Na beg ni bilo misliti: za brezami je ležala gosta hosta, rjava tla so bila gladka, videlo se je daleč in možje so imeli revolverje v rokah.

Karl bi prav rad kadil, a mož ni maral poprositi za cigareto. Roke je imel proste, preje jih je imel več dni zvezane.

Nenadoma se je Karl spomnil, da mu je član SA, ki mu je prinesel vodo, rekel, da bo že še bolje. Toda Karl ni verjel, da bi ga po tej poti, ki je sploh ni poznal, peljali v koncentracijsko taborišče. Hodili so počasi, na levi in desni sta v razdalji koraka stopala spremljevalca. Vedela sta, da ni kos hitreje stopati.

Moža sta se ustavila ob krivenčastem boru, ki je stal na križišču, in mlajši si je prižgal cigareto, puhnil sladki dim kakor iz sebe in se obrnil h Karlu:

"Tako, sedaj pa beži!"

Karl je vtaknil roke v žep. Ni pobegnil, nego je rekel zaničljivo:

"Oho, stara metoda: na begu ustreljen. Kar tako me ustrelite, iz oči v oči, figovca!"

"Rilec, nesramni!" ga je nahrušil starejši. Toda mlajši je mirno odvrnil:

"Ne blebeči, človeče! Lahko greš, midva se vrneva. Samo pazi, da te zopet ne ujamemo: če boš še dalje delal za marksiste, ne bo šlo več tako gladko."

Mimo Karlove glave je splaval modrikast oblček sladkega cigaretnega dima.

Karl se je obrnil in nekaj hipov počakal. Moža se nista gnila z mesta.

Potem je odšel Karl počasi dalje... Iskal je dreves, ki bi se utegnili za njimi skriti. Skušal je pritegniti glavo, toda potem so ga bolele na obrazu proge, kakor bi se hotele razpočiti. Pred njim je bilo solnce.

Stopil je hitreje, prsa so mu bila vroča, začutil je, da se mu je v sencih ustavila kri.

Ko je vrgel roke kvišku in so mu za sekundo obstale v zraku, ga je zadela druga krogla v hrbet.

Poleg majhnega potoka se je zgrudil. Padel je na desno stran, v visoko, vlažno travo.

Usta so mu bila odprta, jezik mu je otekel ležal med zobmi. Iz majhne rane nad desnimi očesom je curjala kri.

Nenadoma so postale proge na obrazu svetlejšje.

Krog rjave prsti in vrhuncev šasa so bile stisnjene Karlove pesti, robate, krepke pesti.

IZ ZAPISNIKA SEJE ODBOROV JSZ

dne 3. aprila 1942.

Redne seje odbora JSZ, Prosvetne matice in JDTD, ki se je zbirala v petek 3. aprila v SDC, o se udeležili Alice Artach, Filip Godina, Kristina Turpin, Fred A. Vider, Frank Zaitz, van Molek, Josko Oven, Angela Zaitz, John Rak in tajnik Chas. Pogorelec.

Predseduje Josko Oven.

Zapisnik prejšnje seje sprejet.

Povzelo tajnika C. Pogorela. Sledeče je izžepel iz njegovega poročila o publikacijah:

Stanje pri listu je nespremenjeno. Letni računi so pripravljeni in predani v pregled nadzornemu odboru. Tičejo se vseh treh naših publikacij in knjigarne.

Upravništvo je z Majskim Glasom, kar se dobave oglosov tiče, priložilo zgostilo svoje delo, o uredniškem delu pa bo poročal urednik. Oglosov smo dobili v zelo zadovoljivem številu, za kar gre priznanje seveda nabiratelju in oglaševalcem. Za velikost Majskega Glasa smo določili 68 strani, s platnicami vred. Na več kot toliko straneh za to naročnino, kot jo računamo, namreč po 25c za posamezen izvod, M. G. letos ne bi mogli izdati. Vrh tega damo pri večjih naročilih popust. Podražilo se je vse in ne smemo riskirati izgube.

Kar se tiče Proletarca, bo treba osnovati kampanjo zanj čim bo končano delo z Majskim Glasom. Napeti bo treba vse naše moči, da se ga razširi, saj do tistega števila, ki ga je imel do zadnje krize. Ako napravimo poskus v ta namen, bomo saj videli, kaj se da še storiti in koliko jih je, ki so pripravljeni pomagati.

Ker je upravnik zaposlen s tekočimi posli v uradu, bi bilo dobro v ta namen izvoliti izmed članov odbora poseben kampanjski odsek, ki bi sodeloval z upravništvom.

Naše obveznosti tiskarni znašajo dolg za tisk v marcu in delno za februar, skupno nad \$540. Za kritje tega dolga imamo na rokah \$200 in gotovih, a še neprejetih nadaljnjih dohodkov v ta namen je približno \$175.

Našo knjigarno smo izpopolnili z nakupom knjig bivše M. Kondatove tiskarne. Njeno zalogo smo prevzeli od dedičev. Dobili smo jo po zmerni ceni.

V JSZ in Prosvetni matici od prejšnje seje ni posebnih sprememb. Dolgovi so vsi plačani, razen obveznosti v konvenčni sklad. Glede nove knjige za Prosvetno matico ni bilo do te seje še ničesar določenega.

Poročilo tajnika - upravnika vzeto na znanje.

Urednik Fr. Zaitz poroča o zbiranju gradiva v Majski Glas. Ker imamo eno moč v uradu manj, zato še posebno rabimo nekoga, ki bo pomagal pri tem delu. Priporočila, da se mu odobri najeti Z. A. Novaka, ki ima skušnje v takih poslih. Seja to odobri.

Sledi razprava glede agitacije za Proletarca. Ker se jih ne prijavlj dovolj, ki bi skozi polje vršili to delo, se stvar odloži. Upravnik in urednik pravita, da bosta s kampanjo začela čim bo delo z Majskim Glasom odvršeno.

Tajnik Pogorelec prečita pismo Cankarjeve ustanove, ki vabi Zvezo in list, da naj pošljeta koga na slavnostno prireditev, ki jo omenjena ustanova prireja v počast Etbinu Kristanu k njegovi 75-letnici. Na predlog Filipa Godine sklenjeno, da naj se tega slavlja v Clevelandu udeležijo Frank Zaitz.

Prečita se pismo, ki Zvezo vabi, da naj pošlje zastopnika na vseslovenski kongres v Detroit. To posebno pismo je poslal jugoslovanski odsek skilicateljskega odbora. Razprave k vabilu se udeležijo Frank Zaitz, F. A. Vider, Oven in Molek. Splošno mnenje na tej seji je bilo, da se nikogar ne delegira.

J. Oven govori o pomožni akciji za Sovjetsko Unijo. V klubu št. 1 je bila že odobrena in izvoljen je bil v ta namen poseben odbor. Predlaga, da naj sodeluje tudi JSZ kot celota in naj objavi k temu posebno izjavo. Sprejeto z dodatkom, da se

naj izvoli odbor treh, da jo sestavi. Izvoljeni so Josko Oven, F. S. Tauchar in Angela Zaitz. (Izjava je bila objavljena v Proletarcu dne 22. aprila.)

Oven poroča o svojem posetu v Detroit in Cleveland. V obeh mestih naselbinama je sodeloval in somišljenikom priporočal, da naj delujejo tudi za ruski relief. V Clevelandu so sklenili imeti v ta namen posebno prireditev.

K temu je s. Oven še predlagal, da naj JSZ in Prosvetna matica pošlje pozdrav detroitskemu pevskemu zboru "Svoboda", ki praznuje 25-letnico. Predlog odoben.

Chas. Pogorelec poroča, da je artist Jos. Bogdanich iz severne Minnesote poklonil Prosvetni matici eno svojih oljnatih slik. Za dar se mu je pismeno zahvalil.

Seja odbora JSZ in Prosvetne matice 1. maja 1942

Navzoči Filip Godina, Frank Zaitz, Fred A. Vider, Kristina Turpin, Angela Zaitz, Ivan Molek, Josko Oven, John Rak in tajnik Chas. Pogorelec.

Predseduje Oven. Zapisnik prejšnje seje sprejet.

Upravnik poroča, da je Majski glas, kolikor ga je bilo do te seje naročenega, razposlan. Naročila še prihajajo in na roki ga imamo še kakih 600 izvodov.

Kar se tiče nabiranja oglosov vanj, smo bili v tem letu izredno uspešni. Dobili smo jih za \$940 ali samo za \$29.50 manj kot lansko leto.

Ker naročnine nismo zvišali, smo morali znižati obseg revije za 16 strani. Gradivo v slovenščini vsled tega ni bilo prikrajšano, opustili pa smo angleški del.

Tudi precej oglosov — v glavnem čikaške, smo opustili, ker če jih bi vzeli, bi moralo izostati nekaj člankov in Majski Glas bi s tem izgubil na svoji vrednosti. Nam je na tem, da mu držimo njegov sloves in da čitateljem nudimo čimveč gradiva, kar je tudi oglaševalcem v korist.

Urednik bo lahko poročal, da je moralo izostati vzlic izpostavitvi nekaterih oglosov tudi nekaj gradiva od naših sotrudnikov. A storili smo z danimi sredstvi kolikor smo mogli in izdali revijo, ki je vredna vsakemu, ki čita naš jezik in mu je za dobro čtivo, več kakor ji je vsota.

Kar se tiče Proletarca samega, je dejal upravnik, ni kaj posebnega poročati. Naši agitatorji so bili doslej zaposleni z nabiranjem oglosov in naročili, sedaj pa z razpečevanjem Majskega glasa. Tako smo zadnji mesec dobili le kak ducat novih naročnikov na Proletarca.

Ko bo vse to nujno delo izvršeno, bo povabljen v urad nadzorni odbor, da pregleda račune.

Poročilo upravnika sprejeto na znanje.

Urednik Fr. Zaitz pravi, da je prejel veliko gradiva, ki je vse od tukajšnjih sotrudnikov. Pet spisov je bilo treba vsled pomanjkanja prostora izpustiti. Odziv na apel za sodelovanje je bil zelo dober.

Pomagal je zadnjih nekaj tednov Z. A. Novak in prejel \$30. Ker je to za toliko dela premalo, predlaga, da se mu plača še \$30. Odobreno.

Sotrudniki so poslali svoje spise brezplačno. Predlaga, da se da Etbinu Kristanu \$10 honorarja.

Letos je razposlal vse izvode Majskega Glasa upravnik in jih vozil na pošto s svojo karo. Potrebno je, da se mu plača stroške in nekaj malega za izredno delo. Soglasno sprejeto, da se mu v ta namen da \$25. Enaka vsota je določena uredniku.

Kristina Turpin omenja, da bo 31. maja konferenca JSZ in Prosvetne matice v Milwaukeeju in svetuje, da naj bo na nji tudi zastopnik tega odbora. Sprejeto in je soglasno izvoljen Chas. Pogorelec.

Razno. — Urednik poroča glede vseslovenskega kongresa v Detroitu. Na prejšnji seji smo sklenili, da ne sodelujemo. V tem smislu je pisal o kongresu

tudi v Proletarcu. Nekateri naši somišljeniki v Detroitu tega niso odobraval in nam poslali registrirano povabilo, da naj zastopnika, ki naj bo ob enem govornik, pošljemo. Predlagali so, da naj pride bodisi Josko Oven, Etbin Kristan ali pa Fr. Zaitz. Medtem je pisal tudi Etbin Kristan, ki je enako svetoval, da bi bilo dobro imeti zastopnika na tem kongresu. Isto mišljenje sta uredniku izrazila Sava Kosanović in dr. Boris Furlan. Vsled teh predlogov in nasvetov je priporočil poverjeništvu JRZ, da naj se za zastopnika delegira Etbina Kristana. Nasvet je odobrilo vseh šest članov poverjenišva, namreč Vincenc Cankar, Fred A. Vider, Filip Godina, Frank Zaitz, Chas. Pogorelec in Anton Zaitz. Stroški za vozno in dva dni zborovanja so \$26.

Razprava k temu je bila kratka. F. Zaitz je dejal, da je njegovo mnenje o kongresu nespremenjeno. Toda ker se je nam ponudila priložnost, da pošljemo na ta kongres zastopnika, kakor je Etbin Kristan, je bil zato, da ga delegiramo. Stroški so majhni. Ivan Molek pravi, da mu ta procedura ni všeč, soglaš pa, da je bil za delegata poslan E. Kristan. Vsi vemo, kdo so bili skilicatelji, oziroma za skilicatelji in kakšno je bilo njihovo mnenje o tej vojni prej. Napredni slovenski delavci pa so bili ves čas za vnanjo in notranjo politiko Rooseveltove administracije, zato jim ni treba, da bi to še posebej pravili.

Fred A. Vider je mnenja, da je bil vseslovenski kongres v splošnem koristen. Saj je sodelovalo na njemu mnogo socialistov in vodil ga je bivši predsednik ameriške socialistične stranke Leo Krzycki. Nobene škode se ni storilo s tem, da smo zastopnika poslali, s čemer vsi soglašate, koristi pa nam lahko.

Nato eden izmed navzočih Vidra vpraša, kakšne vtise je dobil v Milwaukeeju glede akcije za slovenski dom. Vider je pojasnil argumente obeh strani in ugotovil, da kolikor je on mogel razvideti, je graja naselbine glede tega skoro vsa napram lastniku dvorane. Sicer pa se je otem že itak pisalo v listih in je zadeva javnosti že priložna znana.

Predsednik Oven oznani, da se kmalu prične v vrhni dvorani prvomajski shod, in ker je dnevni red te seje izčrpan, zaključijo sejo.

CANKARJEV GLASNIK

Cankarjev glasnik za mesec april pričinja z uvodnikom "Zmote in zamude", avtor Etbin Kristan. Opisuje položaj kakršnih je, ki povzroča v zavestniških deželah "mnogo razočaranja in mestoma veliko poparjenost". Vzlic temu članek ni pesimističen, nego poln vere v zmago in v nov svet, v tak svet, "ki ni prazna utopija".

I. Jontez ima kritične beležke pod naslovom "Odmevi", v katerih graja tudi neko omembo v Proletarcu o enem njegovih člankov v prejšnji števi. C. G. Poleg tega ima I. J. na vnanjih straneh te revije Kulturno kroniko, v kateri je ponatisnil iz Enakopravnosti šabecevo poročilo o slavnosti v počast Etbinu Kristanu.

Drugi spisi v aprilski števi. C. G. so: "Mrtva emigracija" (I. J., nadaljevanje); Juanita (Jacob Zupancič); Ljubezan (I. J., pesem); Številka 225 (Anna P. Krasna); Zadeva kritike (nadaljevanje, Ivan Molek); Moji vnuki (Frank Česen); O sodobni Rusiji (po raznih virih, M. Medvešek); "Ko bi vsaj vedel, kaj me čaka" (odlomek iz knjige "All-Out on the Road to Smolensk"); Kongres ameriških Slovanov.

Cankarjev glasnik stane \$3 za celo leto. Naslov, Cankarjev Glasnik, 6411 St. Clair Ave., Cleveland, O. — Upravnik je Ludvik Medvešek, uredniško odgovornost nosi odbor, izvršni urednik pa je Ivan Jontez.

Italijanske in nemške ladje na dnu v Sredozemlju

V Angliji so izračunali, da je bilo v Sredozemskem morju v sedanji vojni potopljenih italijanskih in nemških ladij v skupni teži 1.273.000 ton.

Peoples Gas družba

NAZNANJA OTVORITEV

PREHRANJEVALNEGA

CENTRA

Organiziranega po uradu za obrambo v interesu narodne prehrane, zdravstva in splošne blaginje. — Paul V. McNutt, Direktor.

★ Ker zdravje in krepost vsake posamezne osebe odvisi od pravilne diete, si vsaka rodoljubna žena prizadeva pomagati Ameriki s tem, da ji nudi okusna in dobro pripravljena jedila.

Da se zagotovi dobro prehrano po nizki ceni, se je zavzela Peoples Gas družba, da organizira Prehranjevalni center, v katerem se bodo dobila navodila za sistematično kupovanje, zalaganje, pripravo in kuho v vojnem času. Vsa navodila bodo brezplačna.

Vabljeni ste, da se poslužite Prehranjevalnega centra Peoples Gas družbe. Pridite in dobili boste vsa potrebna navodila kako z vašim dolarjem kupiti kar največ potrebnih... Kako pripraviti jedila, ki bodo krepila vašo energijo in vaše odporne sile.

Kupujte U. S. Defense znamke v najbližjem uradu Peoples Gas Družbe

MODERN COOKERY... CONSTANT HOT WATER... SILENT REFRIGERATION... GAS HEATING... PEOPLES GAS LIGHT AND COKE COMPANY

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Tudi v Mehiki je bil ustanovljen odbor, ki deluje za osvoboditev Jugoslavije. Imenuje se "Yugoeslavia Libre" in njegov naslov je Michoacan 81/4, Mexico, D. F. Tajnik odbora je dr. Dragutin Fodor. Med odborniki je tudi Slovenec Josip Znidaršič, ki pa si je ime spremenil v List. Poročilo pravi, da je naselbina Hrvatov, Srbov in Slovencev v mehiškem glavnem mestu majhna, da pa bo storila v polni meri svojo dolžnost.

Srbi pri "Srbobranu" v Pittsburghu se bodo morali na kak način naučiti, da sedaj ni "vreme" za boj naroda zoper narod, posebno še ne za blatenje med Hrvati in Srbi. Pri "Srbobranu" so to menda že nekoli spoznali, toda pod vnanjim pritiskom. Bilo bi boljše, če bi spremembo v smernicah lista napravili sami, pa povedali, da zaradi enega Pavelića in njegovih "ustašev" ne obsojajo vsega hrvatskega naroda. Naj nikar ne pozabijo, da ne pobija Srbov samo Pavelić, nego tudi srbski "kvizling" general Milan Nedić, ki je bil tudi v "Srbobranu" pred to vojno zelo slavljen in oglašen za enega izmed najboljših vojnih ministrov, kar jih je še imela Jugoslavija.

Ta teden smo se registrirali za dobavljanje potrebščin "na karte". Sicer se je šlo za začetek le glede sladkorja. To je uvod za nadaljne registracije, kajti smo v vojni drugače kakor zadnjič in se bo marsikaka potrebščina dobila samo na "odmerke". Pisec te notice se je odvalil rabiti sladkor že v prejšnji svetovni vojni. Dokler je ni bilo, je jemal kar po tri žličke sladkorja v vsako skodelico kave. Ker je bil na hrani v restavraciji, je bilo vselej vprašanje: "Želite tudi sladkor v kavo?" In ker je bil odgovor "yes", ga je dobil eno žličko. Kava se mu je zdela grenka in zanič. Zadnjič v Thomsonovi restavraciji se je tako vprašanje po več ko 20 letih ponovilo: "Želite sladkor v kavo?" Dal ga mi je dve žlički in mi s tem pokvaril kavo. Tako bom moral na tako vprašanje odgovoriti, "da, toda le eno žličko, prosim." Kar se sladkorja tiče, torej vladi ne bom delal velike škode.

Ivan Hribar, star okrog 90 let, si je sam vzel življenje. Do prejšnje svetovne vojne in še nekaj let med vojno in pozneje je bil poleg dr. Ivana Tavčarja najbolj znan voditelj slovenskih liberalcev. Ljubljani je županoval nad deset let in zastopal jo je tudi v avstrijskem državnem zboru. Poročajo, da je ob slovesu od življenja napisal pismo — pesmico, v kateri izraža svoje razočaranje, ker v Sloveniji "tujec gospodari". Izrazil je ob enem vero v vstajenje slovenskega naroda, ki pa ga on vsled svoje visoke starosti ne bo dočakal. Mnogo jih je med vsemi narodi v Evropi, posebno med Židi, ki so se oteili duševnih in fizičnih muk s prostovoljno smrtjo.

Industrial News Review tar na nad delavci, ker ne dobe dela v zaprtih delavnicah drugače kot da plačujejo "davek" — uniji in se pokore unijskim diktatorjem. Vzklika, da je to nezasišano in da bi bilo treba nekoga, ki bi ameriško delavstvo rešil "unijske more". En tak oklic za otmitev "ubogega delavstva" izpod unij je objavil tudi tednik Jugoslavenski Glasnik. Bržkone ne zastoj. In če ni bilo zastoj, ali mu take oklice plačujejo delavci, ki se bi radi "oteli unij", ali delodajalci, ki pretakajo solze v "borbi" za delavce?

Frank Barbich je v Prosveti z dne 29. aprila povedal v angleškem delu na 8. strani nekaj resničnih in svoj argument podprl s številskimi.

Leadvillaki "Austrian priest" svojim čitateljem poroča, da "Social Justice", ki je v navzkrižju z vlado, "ni noben katoliški list". Tako da so namreč "razglasile cerkvene oblasti..." V par besedah skuša povedati proti njemu tudi nekaj mile obsojbe. Kako to, da so "cerkvene oblasti" šele sedaj spoznale, da Coughlinov list ni "katoliški"? Čemu so dopustile, da se je zanj agitiralo v neštetih cerkvah, posebno v irskih, ki dominirajo v ameriškem katoličanstvu?

John L. Lewis ima sedaj v komunistih največje nasprotnike. V zadnji predsedniški kampanji so delali še stoodstotno z njim in mu podpirali njegovo izolacijsko politiko ter oglašali njegove napade na Roosevelta. Lewis svoje taktike ni spremenil. Komunisti so jo. Ako bi Hitler ne bil napadel Rusije, pa bi komunisti še vedno povzdigovali Lewisa in tolkli po "warmongerju" Rooseveltu.

Bilo bi boljše, če bi se sedanje linije držali že pred junijem lanskega leta, pa se jim ne bi bilo treba toliko opravičevati. In ako je Lewis petokolonec, za kar ga proglašajo sedaj, kako da so mu petokolonstvo odobraval do junija lanskega leta?

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago, Illinois

"Hrvatski Glas" v Winnipegu, Kanada, je priobčil članek o Etbinu Kristanu k njegovi 75-letnici. Urednik Stanković bi ga lahko napisal malo bolj sodržno.

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — Ta dopis je v glavnem poročilo o naši majniški proslavi, ki se je vršila 25. aprila zvečer na Jos. Škofovi farmi v Bartonu.

Bila je taka, kot sem v prejšnjih dopisih omenjal, da bo: Snidenje starih prijateljev in somišljenikov iz teh krajev, da se spomnimo pomena prvega maja.

Udeležba je bila dobra. Jos. Škof, ki nam daje na razpolago svojo farmo, nima dvorane. Kar imamo pri njemu priredbe podnevu, je lahko, ker smo na prostem. Njegova farma je na zelo lepem kraju, blizu ceste. Ko smo imeli to prireditev, je bilo drevje vse v cvetju. Prišli so somišljeniki iz naselbin Bridgeport, Gencoe, Maynard, Neffs, Windsor Heights, W. Va., Blaine, O., in celo iz Strabane, Pa., jih je prišlo nekaj.

Programa, to je, kakih pevskih točk in deklamacij nismo imeli. Udeleženci so bili v raznih sobah in prijateljsko kramljali. Podpisani je imel nanje sledeči nagovor:

Cenjeni sodrugi in somišljeniki: Je velika razlika med to in našimi prejšnjimi majskimi slavnostmi, ki smo jih imeli v društveni dvorani v Bridgeportu. Klub Naprej št. 11 JSZ je imel že precej prav posrečenih majskih priredb z lepim sporedom. Sedaj pa smo v takih razmerah, da nam tega ni bilo mogoče.

Niti ni več med nami tiste živahnosti kakor nekoč. A vendar, vsi, ki ste tu navzoči, veste, čemu ste prišli. Vi in jaz, upamo, da se uresničijo ideje, za katere deluje naš klub št. 11 JSZ že 16 let, da zavlada po svetu pravičen red.

Hvala vam za udeležbo in za vse, kar ste storili v korist Proletarca.

Tak je bil ta moj kratki govor.

Zabava je trajala dolgo — po domače — pozno v noč. Nabrali smo \$8.50 v podporo Proletarcu in se pomenkovali o dnevnih problemih, o vojni itd. Do plesa nam ni bilo. So časi za odrasle prerenski.

No, tako hudo na tej zabavi le ni bilo. Ustanovili so se hipoma pevski zbori, in ko je bilo zabave konec, so se razpustili. Pogrešali smo nekaj starih somišljenikov, ki so naše priredbe vedno posečali.

Temu je bilo morda vzrok neprimernost v vojni v ta kraj. Vendar, tradicijo praznovanja prvega maja smo le obdržali, in upamo, da bo naš prihodnji prvi maj že dan zmage. Če se to zgodi, bomo ob enem praznovali konec hitlerizma in nadaljevali v zavesti, da je zgrajen nov človeški družbo po naših načelih na pragu. Socialna demokracija bo triumfirala! Narodni postanejo v resnici svobodni.

Torej v imenu kluba št. 11 JSZ hvala vsem, ki ste prišli, in vsem onim, ki so pomagali.

Seja kluba št. 11 JSZ bo v nedeljo 10. maja. Bo važna in naj se je udeleže vsi, ki so člani.

V soboto 9. maja bo imelo društvo št. 54 SNPJ zabavo v naselbini Glencoe. Bo v prostori Antona Kravanja. Od tega društva prihaja na naše priredbe vedno nekaj članov in članic. Torej vrtnimo jim s posestom na njihno prireditev. Star pregovor pravi, da roka roko umije. **Joseph Snoy.**

Ob prvem maju pri nas

Chicago, Ill. — V petek 1. maja se je vršil v Slov. del. centru shod k proslavi tega praznika. Poset je bil majhen, ker je pač tako, da kadar kaka stvar ni v "modi", nima privlačnosti. Predsedoval je Chas. Pogo-

Na postajah v ameriških mestih je nič koliko takih prizorov. Fantje morajo kdove kam, pa jim je prijetno ob slovesu objemati zaročenke in prijateljice.

relec, ki je omenil razna prejšnja prvomajska slavlja, in pa naše napore, da obdržimo to tradicijo tudi sedaj.

Frank Zaitz je na kratko orisal sedanji položaj po svetu in naglasil, da prvi maj delavci v našem starem pomenu letos nikjer ne praznujejo. V zaveznikih deželah delavci delajo poleg regularnega delavnika tudi nadure, da se producira čimveč v borbi za poraz fašizma, v fašističnih in od fašizma podjarmljenih deželah pa delavci morajo garati v prid sovražnika, ki jih je pogazil. Rekel je, da mir, ki bo sklenjen po tej vojni, bo mir le, ako bo temeljil na socialističnih osnovah.

Joško Oven je poudarjal važnost sovjetske armade v sedanji borbi in izrazil vero, da delavstvo ima bodočnost v preurejanju svetovnega razvoja.

John Rak je v svojem kratkem nagovoru apeliral na navzoče, naj se udeleže koncerta pevskega zbora Sava. Vršil se je dne 3. maja.

Ivan Molek je primerjal letošnji prvomajski dan z onimi v prošlosti, ko sta v Chicagu s pokojnim Zavertnikom skupaj korakala v povorkah, ki so štejele do 150,000 ljudi. Dasi sedaj tega ni, je pa vseeno očividno, da naš nauk živi, da se naše ideje uveljavljajo, in da se za svobodščine, lepše življenje in za demokracijo bori na en ali drug način vse delavstvo po svetu.

Peter Kokotovich, ki je bil oglašen za govornika na tej prireditvi, je sporočil, da mu je vsled drugih sej in pa nujnega dela, ki ga vrši, nemogoče priti in nam ob enem izročil pozdrave v delu za našo skupno stvar.

Filip Godina je na svoj živahen način naslikal par prizorov iz prvomajskih slavnosti v Trstu in v Ameriki. Kjerkoli je bil, se jih je udeležil in v marsikateri pomagal. Dejal je, da ni treba obupavati, ako delavsko gibanje ne gre zmerom po gladki poti. Sploh je Filip na tem shodu govoril najbolj vzpodbudno.

Medtem sta prišla v dvorano Vincenc Cainkar in minister Franc Snoy. Navzoči so želeli slišati tudi nju. Franc Snoy je dejal, da je to prvič, ko govori

prvega maja na taki prireditvi. Omenil je prvomajski članek v Proletarcu, ki da ljudem veliko misliti. Res je, delavci so bili streljani, a to šele, ko so demonstrirali. Sedaj jih pobijajo ne da jim bi bila dana priložnost manifestirati ali protestirati. Silna tragedija nas združuje, da si skupno priborimo svobodo, in da skupno porazimo tisto silo, ki je pahnila svet v mučenje milijonov in brezpravnost milijonov.

Vincenc Cainkar je bil od predsednika shoda povabljen, da poda svoje vtise z vseslovenskega kongresa v Detroitu, ki se ga je udeležil.

V svojem govoru je ugotovil med drugim, da kongres ni bil panslavističen, niti ga niso vodili komunisti, in tudi komunistične propagande ni bilo na njemu. Otvoritveni govor je imel bivši predsednik socialistične stranke Leo Krzycki, ki je bil izvoljen tudi za predsednika kongresa. Cainkar je uverjen, da je bil vseslovenski kongres uspešen v vsakem oziru, četudi so ga skušali nekateri zlomiti v svoje namene, ali v svojo osebnost, in čeprav se ga je udeležilo tudi nekaj takih, ki nimajo v nobeni stvari poštenih namenov. Toda masa delegacije, ki je šla nad dva tisoč moških in žensk, je bila za stvar iskrena, in vodstvo kongresa pa naravnost vzorno. V povodanju, da je treba pomagati Rooseveltu in njegovi administraciji, je vsa zbornica navdušeno aplavdirala in enako, ko je bila omenjena sovjetska armada. Tudi banket je bil sličen, je poročal Cainkar. Med govorniki na banketu je bil tudi Etbin Kristan. Govoril je angleško in napravil s svojimi prepričevalnimi besedami močan vtis.

Razpečanih je bilo precej izvodov Majskega Glasa, nekateri pa so ga vzeli s seboj, da ga bodo ponudili znancem.

Tako smo ohranili našo tradicijo in poudarili svojo vero v zmago socializma. — X.

Kadar poslušate naše nasprotnike, ki sipljejo očitke na one, ki delajo, vprašajte jih, koliko so že oni storili in kje se njihovo delo pozna? Na ta način jih najlažje osmešite.

Čikaške zamorske čete v Avstraliji

Armada je umaknila svojo prepoved, po kateri se ni smelo omeniti število ameriških zamorskih čet, ki jih je dala prepeljati v Avstralijo.

Vojne odredbe ne dovoljujejo identifikacije skupin, ali dovoljeno pa je reči, da so možje posebno talne čete, ki se bodo večinoma pečale z delom pri grajenju. Večina jih je iz območja St. Louisa in Chicaga.

Avstralija izključuje temnopoltne osebe od stalnega bivanja na celini. S to politiko, ki so jo odobrile vse politične stranke v deželi, so hoteli preprečiti priseljevanje cenenege delavstva, ki bi imelo za posledico znižanje delavskih mezd in življenjskega merila za belokožce v Avstraliji.

Avstralski domačini, ki jih je v celem kakih 100,000, živijo na rezervacijah v severni in srednji Avstraliji ali pa na majhnih otokih okoli celine.

Na ladji, na kateri so se peljali zamorski Amerikanci, je bilo opaziti med častniki precej vznemirjenosti, ki jih je skrbelo, kaj bo, ko stopijo na avstralska tla in s tem kršijo politično smernico tiste dežele. Vsi so mislili, da povzroči njihnen prihod kako neprijetnost.

Toda te skrbi so bile brez podlage. Misleč, da je Avstralija Afrika, so se zamorski fantje gnetli na krovih ter zvedavo zrl dol na mestne ceste, a avstralski uradniki so jih prisrčno pozdravili. Niti najmanjšega iznenadenja ni bilo opaziti med njimi, ko so videli, da ni tako rekoč nobenih belokožcev na ladji.

Vojaki so ostali na ladiji več dni in ko so smeli na suho, so se vedli kakor tipični ameriški fantje. Sprehajali so se po cestah velikega mesta, si ogledovali trgovine, pili pivo in šli v gledališča.

Večina Avstralcev še ni nikoli prej videla ameriškega zamorca, pa so bili spočetka malo iznenadeni in kaj radovedni. Toda ta zvedavost jih je kmalu minila in privadili so se dejstvu, da so zamorske čete del ameriške armade.

Včasih je opaziti, kako kramlja ta ali oni zamorski vojak s kakim avstralskim dekletom na cesti, toda doslej še ni bilo nobenih sitnosti in Avstranci upajo, da se narodna politika glede belokožcev dodobra umeva in spoštuje pri celotnem prebivalstvu.

Nemci se žurijo, da bi slovenski narod čimprej izbrisali

(Nadaljevanje s 1. strani.)

"dela, na primer čistiti stratišča.

Nemška katoliška duhovščina je vse to mirno gledala in niti niti ganila s prstom v obrambo in zaščito slovenskih duhovnih bratov. Nemški kardinali, ki so se proti španski republikli in proti "brezbožni" čehoslovaški republikli toliko ustili, sedaj molče kot grob. In tudi Vatikan je tiho. Naši tukajšnji slovenski duhovniki jih sicer lahko opravičujejo s tem, da so prisiljeni molčati, papeža pa zagovarjajo, da mora biti "nevtralen" v vojni.

Vsi uporniki "komunisti"

Na Slovenskem se niso vsi ljudje udali mirno v usodo. Jih je mnogo, ki se upirajo in sabotaze pa je toliko, da je naciji niti s terorjem in eksekucijami ne morejo zatreti.

Zato se je nacijsko poveljstvo odločilo za odgone in eksekucije v še večji meri. Oni sklepa, da kadar ne bo — recimo v Kamniku, Domžalah, Jesenicah in v Kranju nobenega Slovenca več, pa bo sabotaža odpravljena in nemški življenjski prostor si dobi s tem novih postojank za nadaljna prodiranja proti Jadranu.

Vsakdo, ki je Slovenec in osumljen upornštva, je "komunist". Tega ne trdi samo nacijska komanda, nego tudi toliko preganjana slovenska duhovščina, ki pa se vzlic vsemu hudemu boju Rusije, katere ji ničesar noče, bolj kakor — Nemčije in njenega Hitlerja.

Izdala je poseben proglas, v katerem Slovence pod Italijo in Nemčijo svari, naj ne slede komunistom in naj ne hodijo v gore... (v četniško borbo proti nemškim vpadalcem), češ, da s tem le povzročajo nad ostalimi Slovenci še večji teror. Dalje pripovedujejo ljudstvu, kako so komunisti od lanske pomladi napadali zaveznike in delali z naciji roka v roki.

Navajajo dokaze in citate iz njihovih proglasov, ter vzklika: Ker te ljudi (komuniste) poznate, ne sledite jim, ne spuščajte sebe in svojce v pogubo!

Zal, da so komunisti res uganjali tako taktiko, toda med Slovenci so bili redki, zato nikakor ne more biti res, da jih je sedaj "ko listja in trave". Bodisi v Srbiji, v Sloveniji, na Poljskem kot v Franciji je običaj vsakega upornika žigosati za komunisto, pa tudi če je omenjeno komunistično taktiko še tako obsojal.

Kaj po zmagi?

Kakor veliki predeli ponemčevane Češke, Poljske in raznih drugih krajev, bo po zmagi zaveznikov tudi Slovenija marsikje popolnoma nemška. Pobitih Slovencev ne bo več iz groba. Tudi tisoče onih, ki životarijo, stradajo in bolehalo kje v Srbiji, Macedoniji in na Hrvaškem, ne bo več sposobnih za obnovitev svoje domovine. Le s silnimi napori preostalih bo mogoče spremeniti Slovenijo, ki ji puli korenine Nemčija in Italija, spet v slovensko deželo. Trpljenja, ki ga je naš narod preživel tam, ne bodo tisti, ki so šli skozenj, nikdar pozabili. Predno pa bo popravljena škoda, ki so jo storili naciji in fašisti Slovincem v manj ko enem letu, bo vzel par generacij. Če pa bo sklenjen "zmešetarjen" mir, se bomo Slovenci v Ameriki lahko spomnili Molkove satire izpred mnogih let, z naslovom: "Bila je mala pika: bil je narod" in na njeno resničnost.

PRISPEVKI ZA RUSKI RELIF

Za ruski civilni relif so darovali sledeči:

Društvo Orel št. 21 SNPJ	
Pueblo, Colo.	\$36.50
Klub št. 1 JSZ, Chicago, Ill.	10.00
Društvo Pioneer št. 559 SNPJ, Chicago, Ill.	5.00
Rose Sajovec, Chicago, Ill.	10.00
Joseph Drasler, Iowa	1.00
Frank Alesh, Chicago, Ill.	1.00
Donald J. Lotrich, Chicago, Ill.	2.00
Mitsi Owen, Clarendon Hills, Ill.	1.00
Harry Deutch	1.00
Dr. Karl Liebknecht, št. 110 SNPJ, Miners State Bank, Chisholm, Minn.	5.00
Joe Hočevar, Pueblo, Colo.	1.00
Skupaj \$73.50, prejšnji izkaz \$69.35, skupaj \$142.85.	

ZA LICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. MOHAWK 4787

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

The Ceiling Order

To see the direction in which the United States was headed before the order for price and rent ceilings was made, one has only to read of the plight of China as revealed by Raymond Clapper. There it takes a bale of paper money to buy a shirt.

Are we premature in feeling grateful for the order fixing prices and rents?

Maybe. It may prove to be insufficient. Additional orders may have to be issued. The prices of some foods are not covered by the order. They may skyrocket.

But it is at least a beginning, and it is a better beginning than was forecast in the guesses that came out of Washington last week, for those guesses did not contemplate that rents would be frozen, and they were very doubtful if food would be included.

So glaring were these exceptions that we let out an editorial howsaying that these two things were the ones the housewives and male providers were the most interested in, and asking if they really were to be left out. A sigh of relief must have come from the lips of the housewives and male providers when they found that rents were included and that many foods were included also.

The order will have a decidedly good effect in preventing inflation.

In addition to that, it will have a fine effect in showing that the administration means business in its efforts to head off inflation. It indicates that if the present order does not fully meet the situation, other orders will be forthcoming.

Of course there will have to be adjustments here and there, where there would otherwise be too serious losses to merchants and others.

Labor will undoubtedly go along with the intentions of the administration and will seek only such alterations in wages as will smooth out the inequitable spots.

But we wish to make an observation "for the record" at least, even though it may be Utopian. A workingman, doing worthwhile work, is worth more to the world than a social parasite who does nothing useful—and the workingman is a lot more nearly entitled to get \$25,000 a year than the parasite. Neither of them is entitled to that much until the total production is sufficient to warrant it, but the point is that we do not agree that workingman are inferior.—Milwaukee Post.

America Wants Victory

The National Association of Manufacturers, in its recent full-page anti-labor advertisements, declared that "America wants victory," but then it qualified this true statement by adding, "but not the closed shop."

Our idea is that America wants victory, without any qualifications whatsoever. If the union shop, the closed shop, or any other form of union security helps to bring victory, every true American will want it, regardless of what his feelings might otherwise be on the subject.

American labor is proud to be the most aggressive leader in every step necessary to increase production and to win the war. It has shown its willingness to sacrifice its rights and privileges, wherever these might interfere with this main end—as witness its voluntary actions in giving up Sunday double-time and the right to strike.

But when labor seeks union security, it does so precisely because it believes this to be necessary for the kind of industrial relations most conducive to high labor morale and maximum cooperation to increase war production.

"Union security is the bedrock of stable labor-management relations," the CIO executive officers declared in their recent open letter to President Roosevelt. "Without it, the union must devote most of its time to a struggle for existence, leaving little time or energy for the all-important job of production."

American working people and their unions are making winning the war their first consideration. They have offered their wholehearted cooperation, with all their brains and energies, to industry and government for every kind of joint effort to this end.

Mutual recognition and good faith are necessary to make such cooperation truly effective. The employer who fights or seeks to undermine the union offering such cooperation, is sabotaging the war effort. But if he accepts the union in good faith, he should not object to its enjoying union security, so that it may devote its energies, without friction or disturbance, to the major task of winning the war.—The CIO News.

LONGER HOURS—LES PRODUCTION

From the Bricklayer, Mason and Plasterer

A 70-hour work week does not increase either efficiency or production. On the contrary, it materially reduces production rates on vitally needed war materials.

This was the lesson recently learned by officials at the Ford Motor company Detroit plants which instituted a 70-hour week in their tool and die shop and airplanes plant. Instead of an increase in production, the company's engineers discovered that an efficiency drop of from 500 to 700 man-hours per unit occurred, according to the iron and steel industry's monthly magazine, Steel.

The Ford company stated that because of these findings the engine plant has ceased Sunday work and will go on a work week of six 10-hour days, and the tool and die shop will close Sunday and work five 10-hour days and eight hours on Saturday.

NAM DOES BUSINESS AS USUAL

The National Association of Manufacturers was doing business as usual last week. It placed a series of full page advertisements in the daily press demanding that Congress take action against organized labor. Labor struck back, William Green, AFL president, and Philip Murray, CIO president, denounced the NAM for "waging a private war against organized labor in this country."

"The NAM is brazenly trying to take advantage of the war to secure

special protection that it could not get in peacetime for a few selfish, recalcitrant employers who hate unionism more than they hate Hitler," the labor leaders asserted as they accused the NAM of breaking the labor-management truce agreed upon immediately after Pearl Harbor. Meanwhile, official data exploded two of the NAM's most widely circulated falsehoods—that labor is getting rich on war jobs and that strikes are crippling the production program. Secretary of Labor Frances Perkins made public official data showing that half the workers in manufacturing industries now earn less than \$30 a week, and that half the workers in war industries are getting less than \$37 a week.

As for the effect of strikes on production, Chairman William H. Davis of the War Labor Board revealed that idleness resulting from walkouts amounted to 8/100 of one per cent of total hours worked in the first quarter of 1942. The figure would have been even lower, he said, if the figures did not include non-defense strikes.—The Progressive.

UP 1 CENT

A further slight rise in the Dun and Bradstreet wholesale food prices index brought the April 21 figure to \$3.66 from \$3.65 a week previous. This marked a new high for the past 16 years and represented a gain of 31.7 per cent above the same 1941 week when the index registered \$2.78.

Advances this same week included wheat, corn, oats, butter, eggs, potatoes, steers, and lambs, while declines occurred in flour, rye, and hogs.

THE MARCH OF LABOR

YOUR PURCHASE OF U.S. OFFENSE BONDS IS A BLOW AGAINST THE AXIS. HIT 'EM HARD!

BUY UNITED STATES SAVINGS BONDS AND STAMPS

EDWIN MARKHAM
BELOVED POET OF LABOR
AND DEMOCRACY
1852-1940

IN 1929 16% FEWER WORKERS WITH 15.8% LESS PAY WERE PRODUCING 14.0% MORE COAL IN THE BITUMINOUS COAL MINES AS COMPARED WITH 1919.

THERE IS NO TRUE LIBERTY FOR THE INDIVIDUAL EXCEPT AS HE FINDS IT IN THE LIBERTY OF ALL. THERE IS NO TRUE SECURITY FOR THE INDIVIDUAL EXCEPT AS HE FINDS IT IN THE SECURITY OF ALL.

A GOOD HAT IS A GOOD INVESTMENT. A GOOD HAT IS A UNION HAT. LOOK FOR THIS LABEL THE NEXT TIME YOU BUY A HAT.

THE RETAIL SHOE SALES-MEN'S UNION, LOCAL 107, CIO, ORGANIZED A BOY SCOUT TROOP FOR SONS OF MEMBERS AND OTHER BOYS.

If Russia Wins The War

By LT. COMDR. C. S. SEELY in The Progressive

Most readers no doubt have noticed reports to the effect that our President has had great difficulty getting his orders carried out regarding the sending of war materials to Russia. Several publications have boldly stated that he had to sign orders, not as President, but as Commander-in-Chief, in order to get them obeyed and get war materials to Russia!

This may be very strange indeed, but not when you understand the background. The main trouble is just this: Many Americans—some in very high places—hate Russia so much that they would rather have the United States lose the war than give any help to Russia, and some of these people have wormed their way into high places in the government. Everybody knows about this, and some wonder why it is condoned. But few seem to realize that this is one of the very high prices we have to pay for our kind of democracy. Under our system compromises sometimes have to be made with the forces of evil in order that good may be done.

FEAR SOVIET VICTORY

There is another force with which our President must also contend—and this force emanates from an unexpected quarter. A number of very influential and well known liberals, who have for years fought hard for humanity, now do not wish to aid the nation which is shedding its life-blood in great streams against fascism.

These liberals insist that they dislike fascism, but they also insist that we should not help Russia, the principal nation which stands between humanity and fascism's curse!

This is most tragic, but the facts are self evident. The trouble here is that the "hate-Russia" propaganda in America has done its work so thoroughly that it has poisoned the minds of many otherwise intelligent people—even some liberals.

There are also some quite loyal and patriotic Americans—who must not be confused with the before-mentioned groups—who also do not wish to give Russia any substantial aid. The objection of these Americans is based on the supposition that if Russia wins, her political-social-economic system will immediately spread to America—and they fear this as the Devil fears holy water.

These fears—I mean the Americans, not the Devil's (his may be real)—are totally without foundation. The Russian political-social-economic system is suited only in Russia. No doubt many features of Russia's social and economic system such as social security, free medical treatment, free education, etc., are good and could be adopted by most nations with profit, but certainly the United States could not use the Russian system in its entirety—and nobody knows this better than the Russians.

FIGHTING TO DEFEND HERSELF

There is no reason whatever for believing that Russia will present any danger to civilization or freedom or democracy if she wins her war against fascism. It is true that when it is again possible to resume normal peace-time activities, a cooperative social and economic system will begin to spread in Europe, but there is no reason for believing that Russia will exert "pressure" on any nation to force that nation to adopt the Russian system. Quite the contrary, the Russians certainly will insist that the peoples of the countries which were subjected to fascistic rule, be allowed to choose whatever system they want.

There can hardly be any doubt that Russia is now fighting to defend herself against the menace of fascism, and certainly there is no good reason to believe that she has any other interest in western Europe than to destroy fascism there.

When fascism's grip on western Europe is finally broken there almost certainly will be loosed throughout all of that region long suppressed revolutionary forces possessing almost uncontrollable pent-up hate and thirst for revenge. These forces will be bent on destroying every person and everything even suspected of giving aid, comfort, or assistance of any kind, no matter how small, to fascism.

RESTRAINING INFLUENCE

Beyond any doubt there will be unbridled slaughter of fascists and their accomplices. The Russians may be expected to counsel moderation and act as a restraining influence on these revolutionary forces, and do everything possible to save from a fascism-wrecked Europe anything that may be of value to civilization.

That is, the Russians probably will help police Europe until the spirit of wanton destruction of everybody and everything that gave rise to fascism, runs its course and subsides. And then the Russians will help rebuild Europe along lines desired by the people.

(The opinions and assertions expressed above are the private ones of the writer and are not to be construed as official or reflecting the views of the Navy Department or the naval service at large.)

MISINTERPRETED

This one is from England: A plumber joined the army and asked to make a joint in a lead pipe. When it was finished the officer put on his papers: "Point very neatly done."

Three weeks later the man found himself head cook in the officers' mess.

DOUBLE SUSPENSE

"Yes, my wife gets more out of a novel than anybody."

"How's that?"

"Well, she always starts in the middle, so she's not only wondering how it will all end, but how it began."

Said the little calf to the silo: "Is my fodder in there?"

REFLECTIONS

The Editor of Reading Labor Advocate

Let no Socialist be thrown off balance by the rapid march toward socialized control which is now taking place in this land of legendary "rugged individualism." Let none of us be caught napping and tricked into condemning the thing, itself, that is happening. Let us know now and always remember that a socialized and planned economy is the next inevitable step in the march of human progress.

When President Roosevelt finally issues the proclamation that will ration the American people as consumers, when he imposes his program for wage standards and taxes and more-or-less-compulsory savings, when he places profits under government regulation and arbitrarily assigns workers to tasks that are not of their own selection, he will be acting in reluctant obedience to inexorable social forces which, despite his will, can not be halted.

The prophecies of Socialists are being grimly fulfilled in these days. The wasteful old order of senseless competition and unrestricted loot is being washed away in blood—just as we warned it would be if the old order was permitted to run its course to the very end.

Foolish workers, foolish exploiters and foolish politicians thought they could postpone forever the day when private capitalism would be replaced by a controlled economy. And even now it must be clear that the new way of life that is taking shape throughout the whole world is not coming by the decision of the people. The masses refused to decide. The owners, too, refused. Now TIME is making the decision—and the change is being made the hard way.

Socialists will not pound puny fists against rolling juggernaut of evolution. Socialization there must be. Socialization of things for the benefit of people, if the people will it that way. Socialization of things AND people for the aggrandizement of a new exploiting class, if the people, by their apathy, fail to control and guide the new order that is now taking form.

Here, then is the challenge to the men and women of this changing moment. Will the new order be democratically or autocratically controlled? Will government function to promote abundance for the welfare of producers or will it serve to stabilize a class relationship under which a favored few will again levy tribute from a submerged and controlled mass?

That is the decision we must make—else lose our chance for freedom by default.

Socialists know the alternative that confronts this generation; as government control extends to more and more human activities, the choice will be clarified and sharpened.

It is to be democratic Socialism or fascism.

That is the choice which people must make and which cannot long be delayed. And the imminence of that inescapable choice is what justifies Socialists in pressing the demand that the socialization that circumstances force upon us shall be extended to the full.

It is not enough that an organized minority of workers be given recognition and preference. It is not enough that corporate interests, whose representatives are shaping the policies of the nation, should be limited in their legalized looting. It is not enough—no, it is definitely dangerous!—that the government controls and regulates the degree of exploitation whereby owners profit and workers are robbed; for by those very means class inequalities are made tolerable and a new slavery is sanctioned and protected by government decree.

Here, then, is the big question for this generation to answer:

Shall socialization become the way of life or shall it be merely the way of government?

To become the way of life economic socialization must know no limits. ALL means of wealth-production must be made the property of the people. ALL distribution must be based upon socially-useful service and no reward must inure to ownership. ALL able adults must have a natural right to employment and all must share the power of determining how and why a socially-owned economy shall be operated.

That is the program for a socialized world which will be democratic in structure and operation. If this generation misses that way, this socialization that is being forced upon us by the downfall of an old and outworn capitalism may well be the forerunner of worldwide fascism.

NOT MUCH SOUND

First Comedian—and did the audience applaud?

Second Comedian—Applaud? They made about as much noise as a rubber heel on a feather bed.

In truth there is no such thing in man's nature as a settled and fall resolve either for good or evil, except at the very moment of execution. —Hawthorne.

Perhaps, Mr. Arnold Can Explain This

Why Is He Tender With Publishers Who Violated the Law and "Tough" With Unions Which Did Not Violate it?

Thurman Arnold is an assistant to the Attorney General of the United States. His job is to enforce the anti-trust laws enacted by Congress. The Associated Press is the largest news-gathering agency in the world. It is owned by the biggest and richest newspapers in the country.

For half a century if anyone wished to establish a daily newspaper, he could not secure the "A. P." service unless the "A. P." publishers in his town gave their consent, and four-fifths of the papers associated with the "A. P." approved the proposition.

Of course, that meant the Associated Press was a copper-riveted "trust"—the kind of trust banned by the anti-trust laws enacted by Congress.

A few weeks ago the Associated Press held its annual meeting in New York City. Members of a special committee reported they had been talking with Thurman Arnold. Mr. Arnold declared the Associated Press was operating in violation of the anti-trust laws, but he assured the committee that if the "A. P." changed its procedure a little he would not proceed against it in court.

So the committee recommended that hereafter a publisher who desires the "A. P." service might have it if a majority of the members gave their approval, and the new member agreed to pay 10 per cent of the "dues" which would have been collected from him had he been a member since 1900—or during the last 42 years—but in no event would he be let off for less than three years' dues. The money thus collected would be turned over to his competitor, or competitors, in his home town.

In urging the acceptance of its proposal, the committee argued that if the publishers didn't accept Mr. Arnold's compromise he might take them into court and the court might order "the dissolution of the corporation."

In other words, the court might enforce the anti-trust laws as written by Congress, and the Associated Press and other news-gathering organizations could no longer operate as "trusts," but would have to set up certain "standards" which would apply to everyone who used the "A. P." service.

Obviously, that would make it much easier to establish new daily newspapers which would give the existing dailies "a run for their money."

Facing this ugly situation, the publishers accepted Mr. Arnold's compromise. Anyone can see that the compromise does not meet the issue. On the first test of the new rules, the Washington "Times-Herald" and Marshall Field's new Chicago "Sun" were barred, although they were willing to pay the price. Field was abused like a pickpocket for daring to seek admission.

For all practical purposes, the Associated Press will continue to function as a "trust."

For about two years Mr. Arnold has been raging up and down the land denouncing labor unions and proclaiming his determination to use the anti-trust laws to "hamstring" them. He did this, although Congress in writing the anti-trust laws specifically exempted trade unions.

When trade union leaders protested, Mr. Arnold and his assistants, in magazine articles and public speeches, endeavored to persuade the people that trade unions were "rackets" which threatened the well-being of the country.

Unfortunately for Mr. Arnold, when he placed the matter before the Supreme Court of the United States, that distinguished tribunal insisted on following the law and decided against him on practically every point.

Now please note the difference between the way Mr. Arnold treated labor unions which were not subject to the law and the rich publishers of the United States, operating through the Associated Press, and therefore clearly subject to the law.

He negotiated with the publishers behind closed doors. There was no publicity. Not a soul, except the members of the publishers' committee, knew what was going on.

Why was Mr. Arnold so tender with powerful publishers who had violated the law for years, and why was he so "tough" with trade unions which, according to the highest court in the land, never violated the law? Perhaps Mr. Arnold can explain, but he hasn't "peeped" a "peep" up to date.

—Labor, Washington, D. C.

A LESSON FROM BRITAIN

Great Britain has been in the war much longer than the United States. It has also been in much deeper. Its cities have been bombed mercilessly from the air, its armies and its navy have long been engaged with the enemy, and it has faced the immediate threat of actual invasion.

It is well therefore for the United States to examine closely the steps the British have taken in adjusting their economy to war needs—so that we may profit from their experience and avoid their mistakes.

One lesson the British learnt in the war, namely that production cannot be increased by unduly long working hours, nor by eliminating protective labor measures and practices.

Another lesson they have learnt is related in a revealing article by Craig Thompson in a recent issue of the New York Times. This is that anti-strike laws, and the jailing of workers for violating them, do not lead to uninterrupted and increased production.

The outlawing of strikes "was widely hailed as smoothing the production paths," Thompson writes, but "it failed dismally." British industry, he adds, "has had its full and continuing share of strikes," and the number of strikes, and of days lost on account of them, increased considerably between 1940 and 1941.

Now the British are hopefully looking to a reduction of strikes and lost working time through the very voluntary methods long advocated by the CIO in the United States.

Joint works councils, with unions and management equally represented, are now being established in increasing numbers, Thompson says. They are already producing remarkable results in increasing production and in promoting industrial peace and cooperation for war purposes.

In the United States, strikes have been virtually eliminated by the voluntary agreement entered into by the unions, and a most promising beginning has been made by the joint labor-management committees already established in many plants as part of the production drive.

British experience shows that this is the most productive approach, as

well as the most democratic. The kind of anti-strike and anti-union laws which a reactionary minority are urging in the United States, can only result in more friction and less production.—The CIO News.

LABOR'S EXAMPLE

Labor has set a shining example to the rest of the country by the spirit of united effort for victory which has brought the Congress of Industrial Organizations and the American Federation of Labor so close together.

It takes mutual tolerance, an attitude of give-and-take, respect for the rights and opinions of others, and above all devotion to a common purpose, to achieve such results.

Labor offers to industry and all other American groups the same kind of cooperation for victory as now exists between CIO and AFL. The broadest natural unity can be achieved in the same spirit that has recently been so much in evidence between the two great labor movements.—The Montana Labor.

JOIN THE UNION

Do you want to down the sweater. Break the economic fetter. Brighten things and make them better?

Join the Union. It will help you, it will reach you. Your salvation, it will teach you. Join the Union, we beseech you.

Join the Union. Things are what you workers make them—Thrones and Senates, you can shake them. You can mend them, you can break them.

Join the Union. All your prayers are unrequited. All your wrongs are still unrighted. You are weak and disunited.

Join the Union. Journeymen Baker, London.

MAKING IT CLEAR

"Are you unmarried?" inquired the census taker.

"Oh, dear no," answered the lady, blushing to the roots of her hair. "I've never even been married!"